ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ζωή Γαβριηλίδου Μαρία Σφυρόερα Λουκία Μπεζέ

Γλώσσα
Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

α΄ τεύχος

Β΄ Δημοτικού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Γλώσσα Β΄ Δημοτικού

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Ζωή Γαβριηλίδου**, *Επίκουρη Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης* **Μαρία Σφυρόερα**, *Επίκουρη Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης* **Λουκία Μπεζέ**, *Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Άννα Παγοροπούλου**, *Επίκουρη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών* **Νικόλαος Κουτσός**, *Σχολικός Σύμβουλος* **Ιωάννης Μπάρτζης**, *Εκπαιδευτικός*
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	**Άντα Γανώση**, *Σκιτσογράφος - Εικονογράφος*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Αγγελική Τσαμπάζη**
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	**Πέτρος Μπερερής**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου* **Χρήστος Παπαρίζος**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	**Μαρία Γ. Καράμπελα**, *Εκπαιδευτικός*
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	**Παναγιώτης Γράββαλος**, *Εικαστικός καλλιτέχνης*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	**ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.**

Γ΄ Κ.Π.Σ. / Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Δημήτριος Γ. Βλάχος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τα Α.Π.Σ. για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΑΚΕΤΑΣ,
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ,
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ / Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ζωή Γαβριηλίδου Μαρία Σφυρόερα Λουκία Μπεζέ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε.

Γλώσσα Β΄ Δημοτικού

Ταξίδι στον κόσμο της γλώσσας

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ένα παράξενο ταξίδι...

Περιεχόμενα

Σελίδα

1 Στον δρόμο για το σχολείο 11

2 Με το «σεις» και με το «σας» 21

3 Στον κόσμο των κόμικς 27

4 Ετοιμασίες για το ταξίδι 35

5 Πάμε για ψώνια; 41

6 Είμαστε έτοιμοι; 51

7 Πώς λέμε ΟΧΙ; 59

8 Το ταξίδι στη Χωχαρούπα 69

Γλωσσάριο 79

Γεια σου, είμαι η Βάγια η Κουκουβάγια.
Όλοι μαζί θα κάνουμε ένα γοητευτικό ταξίδι
στον κόσμο της γλώσσας!

Τώρα που ανοίγεις αυτό το βιβλίο...

Κόλλησε εδώ
τη φωτογραφία σου.

Εσένα πώς σε λένε;

Με λένε .....

.....

Πού μένεις;

Μένω στ..... .....

.....

Πού γεννήθηκες;

Γεννήθηκα στ..... .....

.....

Πότε γεννήθηκες;

Γεννήθηκα .....

Για να χρησιμοποιείς σωστά το βιβλίο σου...

Διάβασε προσεκτικά αυτή τη σελίδα. Παρουσιάζει το βιβλίο σου και σου λέει πώς να το **χρησιμοποιείς** σωστά.

Το βιβλίο μας έχει τρία τεύχη και δύο **Τετράδια Εργασιών**.

Στο βιβλίο σου υπάρχουν:

Κείμενα για να διαβάζεις.

Ερωτήσεις για να συζητάς στην τάξη.

Με το βιβλίο σου θα μάθεις:

- να διαβάζεις
- να συζητάς
- να γράφεις πολλά και διάφορα κείμενα

Όταν χρειάζεται, θα σας βοηθώ. Στα πράσινα μπαλονάκια θα σας δίνω συμβουλές και θα σας μαθαίνω τα μυστικά της ελληνικής γλώσσας.

Πολλές φορές το βιβλίο μάς στέλνει στις **ασκήσεις** στο Τετράδιο Εργασιών. Για να μην μπερδεύεσαι, υπάρχουν βελάκια που σου λένε πότε να πας στο **Τετράδιο Εργασιών** και σε ποια σελίδα του.

Ας κάνουμε μια πρώτη γνωριμία με τον κόσμο αυτού του βιβλίου, τα σήματα, τα πράσινα μπαλονάκια και όλα αυτά που θα συναντήσουμε.

Τώρα που ανοίγεις αυτό το βιβλίο...

Καλό ταξίδι στις σελίδες του βιβλίου!
Στο ταξίδι σου αυτό θα συναντήσεις πολλά σήματα.
Τα σήματα θα σου λένε τι έχεις να κάνεις.

Παρατήρησε

Πες

Διάβασε

Γράψε

Συζήτησε

Σκέψου

Χρωμάτισε

Σβήσε

Βάλε σε κύκλο

Άκουσε

Ψάξε στο λεξικό

Ένωσε

Σημείωσε

Δραστηριότητα

Αντιγραφή - Ορθογραφία

Έμαθα...

Πήγαινε στο Τετράδιο Εργασιών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ
ΑΝΔΡΙΚΑ ΡΟΥΧΑ
ΟΔΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ
ΚΟΜΨΟ ΚΑΙ ΑΝΕΤΟ!
ΣΤΑΣΗ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ
ΤΑΞΙ
ΤΣΙΡΚΟ
ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΡΓΑ
Υ84

Στον δρόμο για το σχολείο

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να περιμένεις τη σειρά σου για να μιλήσεις.
- ✓ Να ακούς με προσοχή αυτά που λένε οι συνομιλητές σου.
- ✓ Να χωρίζεις φωναχτά τις λέξεις σε συλλαβές.
- ✓ Να ελέγχεις τι έχεις μάθει μετά το τέλος της κάθε ενότητας.

Παρατήρησε προσεκτικά τη μεγάλη εικόνα.

- Πού νομίζεις ότι πηγαίνουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι;
- Αν ήσουν μέσα στην εικόνα, ποιος θα ήθελες να είσαι; Γιατί;
- Σε ποιον θα μιλούσες και τι θα του έλεγες;

- Διάλεξε έναν συμμαθητή σου ή μια συμμαθήτριά σου και φανταστείτε ότι ζείτε μέσα στην εικόνα.
- Τι θα έλεγε ο ένας στον άλλο;

- Γίνεται στην εικόνα κάτι που δεν είναι σωστό; Τι;
- Μέτρησε πόσα πράγματα μπορείς να διαβάσεις σε αυτήν την εικόνα. Έχεις δει κάποια άλλα που μοιάζουν με αυτά;
- Βλέπεις κάποια πρόσωπα που ξέρεις; Ποια είναι αυτά;

1 Η Χαρά, ο Αρμπέν, ο Λουκάς και η Γαλήνη μένουν στην ίδια γειτονιά και κάνουν πολλή παρέα. Όλο το καλοκαίρι έπαιζαν μαζί. Από αύριο όμως; Αύριο αρχίζει ξανά το σχολείο. Ευτυχώς που και οι τέσσερις θα είναι στην ίδια τάξη...

Χαρά: – Λέτε να έχουμε δάσκαλο ή δασκάλα;

Λουκάς: – Εγώ θέλω να έχουμε την περσινή μας δασκάλα. θυμάστε τι ωραία που περνούσαμε στο σχολείο;

Γαλήνη: – Θυμάστε το παιχνίδι των κομμένων λέξεων που μας έμαθε η δασκάλα μας; Το παίζουμε; Θα λέμε τις λέξεις τραγουδιστά...

Χαρά: – Ξεκινώ εγώ! Θα λέω μια λέξη και θα την κόβετε σε μικρότερα κομμάτια. Αυτός που θα την κόβει πρώτος θα λέει μια άλλη, δική του λέξη! Ξεκινώ: «γατάκι».

Αρμπέν: – Γα - τά - κι! «Μολύβι».

Λουκάς: – Μο - λύ - βι! «Παγωτό».

Γαλήνη: – Πα - γω - τό! «Παπαγάλος».

Χαρά: – Πα - πα - γά - λος!

Θέλετε να συνεχίσετε το παιχνίδι; Για να σας βοηθήσω, σας δίνω μερικές λέξεις:

αλεπού | καράβι | σοκολάτα | πόδι

πινέλο | μήλο | παράθυρο | πελεκάνος

Αντίγραψε τις λέξεις στο τετράδιό σου και μάθε να τις γράφεις σωστά.

2 Ας διαβάσουμε ρυθμικά το ποίημα χωρίζοντας τις λέξεις σε συλλαβές.

Τα φύλλα

Φθινόπωρο φτάνει,
τα φύλλα όλο πέφτουν.
Θα πάνε ταξίδι
πολύ μακρινό.

Το ένα στη στέγη,
το άλλο στον κήπο,
το τρίτο σε κάποιο
μικρούλι σχολειό.

Φιλίσα Χατζηχάννα

Μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη στροφή.

3 Η Χαρά, ο Αρμπέν, ο Λουκάς και η Γαλήνη κάθε πρωί πηγαίνουν μαζί στο σχολείο.

Στον δρόμο για το σχολείο βλέπουν πράγματα ευχάριστα και δυσάρεστα, περίεργα και συνηθισμένα. Για να είναι ενδιαφέρουσα η διαδρομή για το σχολείο, κάθε μέρα παίζουν και ένα καινούριο παιχνίδι!

Σήμερα, για παράδειγμα, ο Λουκάς προτείνει να παίξουν το παιχνίδι **«Από το τέλος στην αρχή».** Σε αυτό το παιχνίδι όποιος διαβάσει πρώτος μια λέξη τη λέει φωναχτά. **Και μετά τι;**

Διάβασε παρακάτω και μάντεψε πώς παίζεται το παιχνίδι!

Αρμπέν: – Διαβάζω «Στά - **ση**»! Λέγε, Γαλήνη!

Γαλήνη: – **Σή** - μα - τα!

Χαρά: – Διαβάζω «Προ - σο - **χή**»! Λέγε, Αρμπέν!

Λουκάς: – Διαβάζω «Ο - δός»!

Αρμπέν: – Έλα, είναι η σειρά μου! Μην είσαι ζαβολιάρης! Δεν πρόλαβα να πω. Λοιπόν, η Χαρά διάβασε «προ - σο - **χή**», οπότε λέω «**χή** - να»!

Λουκάς: – Ωραία! Εγώ τώρα! Διαβάζω «Τα - **ξί**»! Λέγε, Χαρά!

Χαρά: – **Ξέ** - νος.

Λουκάς: – Λάθος! Είπα «τα - **ξί**»!

Χαρά: – Καλά, δεν άκουσα! Λοιπόν: **ξι** - νό!

Παίζοντας αυτό το παιχνίδι, οι τέσσερις φίλοι έφτασαν στο σχολείο. Τους άρεσε μάλιστα τόσο πολύ, που ζήτησαν από τη δασκάλα τους να το παίξουν και στην τάξη.

- Πώς παίζεται το παιχνίδι «Από το τέλος στην αρχή»;
- Ποιος έκανε ζαβολιά στο παιχνίδι; Τι ζαβολιά έκανε;
- Τι λάθος έκανε η Χαρά στην τελευταία της απάντηση;

Χμ! Ωραίο μου φαίνεται αυτό το παιχνίδι. Τι θα λέγατε να χωριστείτε σε ομάδες και να το παίξετε στην τάξη; Προσέξτε όμως! Όποιος μιλήσει χωρίς να είναι η σειρά του θα χάσει!

Αν σου άρεσε αυτό το παιχνίδι, μπορείς να το παίξεις και μόνος σου! Πήγαινε στη σελίδα 7 του Τετραδίου Εργασιών, στην άσκηση 1.

4 Όταν τελείωσε αυτό το παιχνίδι, η δασκάλα διάβασε στα παιδιά το παρακάτω ποίημα.

Δε μ' ακούς;

Έρχομαι μαζί με τα κιτρινισμένα φύλλα.
Έλα, έλα κοριτσάκι,
μυρίζω νοτισμένο χώμα και γομολάστιχα.
Έλα, έλα αγοράκι,
κάτσε σ' ένα ιπτάμενο φύλλο να φύγουμε μαζί,
φτιάξε χάρτινες βαρκούλες να τις πάρει η βροχή.
Σ' αρέσει η καινούρια σου η τσάντα;
Για κοίτα πόσο ψήλωσε η Βάνα!
Έρχομαι μαζί με τα πρωτοβρόχια.
Τρέξε, τρέξε να ψήσουμε κάστανα.
Γέμισαν πάλι τ' ανθοπωλεία πολύχρωμα χρυσάνθεμα.
Πώς οργώνουν τα χωράφια τα τρακτέρ!
Πάτα, πάτα το μούστο καλά, βάλε και μπόλικο σουσάμι στη μουσταλευριά.
Έρχομαι μαζί με τη βαριά μυρουδιά των σταφυλιών του τρύγου.
Έλα, έλα αγοράκι, έλα, έλα κοριτσάκι. Δε μ' ακούς;
Είμαι το Φθινόπωρο.

Μάρω Λοΐζου

Μάθε να γράφεις σωστά τις προτάσεις με τα έντονα γράμματα.

Σας άρεσε το ποίημα για το φθινόπωρο;
Αν θέλετε, φτιάξτε μια ομαδική ζωγραφιά για το ποίημα.
Μπορείτε να μαζέψετε ξερά φύλλα και να στολίσετε τη ζωγραφιά σας.
Έπειτα συζητήστε στην τάξη για τις συνήθειες και
τις γιορτές του φθινοπώρου.

5 Έπειτα η δασκάλα είπε στα παιδιά:
«Ελάτε να μαντέψουμε τι είναι αυτά που θα σας δείξω».

Μπορείς να βοηθήσεις
τα παιδιά να απαντήσουν;
Προσοχή!
Κάθε φορά που απαντάς, πρέπει να λες
και πώς το κατάλαβες.

Συναντάς άλλες επιγραφές όπως οι παραπάνω στον δρόμο που κάνεις κάθε μέρα από το σπίτι στο σχολείο; Αν δεν τις θυμάσαι, παρατήρησέ τες αύριο που θα ξανάρθεις στο σχολείο.

Ποπό! Παντού κάτι είναι γραμμένο!
Στην άσκηση 2 της σελίδας 8 του Τετραδίου Εργασιών η Χαρά έχει να σου δείξει τα χαρτάκια που μάζεψε.

6

Ξαφνικά η Χαρά είπε: «Τα πράγματα στον δρόμο θα ήταν πιο εύκολα, αν μπορούσαμε να ταξιδεύουμε πάνω σε ένα πεζοδρόμιο! Δε θα φοβόμασταν τα αυτοκίνητα και θα μπορούσαμε να χαζεύουμε γύρω μας, να διαβάζουμε με την ησυχία μας τις ταμπέλες και να παίζουμε πολλά παιχνίδια». «Τι; Να ταξιδεύουμε πάνω σε ένα πεζοδρόμιο;» φώναξε όλη μαζί η τάξη!

Και όμως! **Διάβασε το παρακάτω κείμενο και θα καταλάβεις.**

Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο

Στον πλανήτη Μπεχ ανακάλυψαν ένα πεζοδρόμιο κυλιόμενο που γυρίζει γύρω απ' όλη την πόλη. Κινείται με μικρή ταχύτητα, για να έχει ο κόσμος τον καιρό να κοιτάζει τις βιτρίνες και για να μη χάνουν την ισορροπία τους εκείνοι που θέλουν ν' ανέβουν ή να κατέβουν. Πάνω στο πεζοδρόμιο υπάρχουν παγκάκια για κείνους που θέλουν να ταξιδεύουν καθιστοί, ιδιαίτερα τα γεροντάκια και οι κυρίες με τις τσάντες με τα ψώνια.

Χάρη στην ανακάλυψη αυτού του πεζοδρομίου καταργήθηκαν τα τραμ, τα τρόλεϊ και τ' αυτοκίνητα. Ο δρόμος υπάρχει ακόμα, αλλά είναι άδειος και χρησιμεύει για να παίζουν τα παιδιά μπάλα, κι αν κανείς τροχονόμος κάνει να τους την πάρει, παίρνει κλήση.

Τζιάνι Ροντάρι, «Παραμύθια από το τηλέφωνο», εκδ. Τεκμήριο

- Τι συμβαίνει στον πλανήτη Μπεχ; Μπορείς να το πεις με δικά σου λόγια;
- Θα σου άρεσε να ζεις σε μια πόλη με κυλιόμενα πεζοδρόμια ή σε ένα χωριό με κυλιόμενους δρόμους;
- Τι θα μπορούσες να κάνεις με ευκολία σε μια τέτοια πόλη ή σε ένα τέτοιο χωριό;
- Τι δε θα μπορούσες να κάνεις και γιατί;

7

Φαντάζομαι ότι σας ήρθαν στο μυαλό διάφορες ωραίες ιδέες! Και εμένα μου ήρθαν, αλλά ο αέρας μού πήρε τις λέξεις και μου τις ανακάτεψε. Αν θέλεις να μάθεις τι σκέφτηκα, βάλε τις συλλαβές στη σωστή σειρά.

Θα παίζαμε «γύρω **ρω - γύ** **όλοι».**

.....

Θα μπορούσα να κάνω **δή - το - πο - λα** **στον δρόμο.**

.....

Θα πήγαινα από το **τι - σπί** **στο σχολείο καθισμένη σε ένα** **γκά - πα- κι** **.**

.....

.....

Μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη πρόταση.

Αν θέλεις να μάθεις και εσύ να μπερδεύεις τα λόγια των άλλων όπως ο αέρας, πήγαινε στις ασκήσεις 3 και 4 στη σελίδα 9 του Τετραδίου Εργασιών!

8 Με τι άλλο θα μπορούσες να ταξιδέψεις;
Ένωσε τις εικόνες με τις λέξεις.

Πλοίο
Αεροπλάνο
Ελικόπτερο
Ποδήλατο
Αυτοκίνητο
Τρένο
Μοτοσικλέτα
Αερόστατο

Εσύ με τι από αυτά έχεις ταξιδέψει;
Με τι θα ήθελες να ταξιδέψεις;

Αντίγραψε τις λέξεις στο τετράδιό σου και μάθε να τις γράφεις σωστά.

Διάβασε το ποίημα.

Ο σιδηρόδρομος

Τρέχα, σιδηρόδρομε,
τρέχα νύχτα ημέρα,
φέρτ' τους ταξιδιώτες σου
σ' άλλους τόπους πέρα!

Τρέχα, σιδηρόδρομε,
φέρε με και πάλι
στη μικρή πατρίδα μου
τι χαρά μεγάλη!

Μόνο στάσου μια στιγμή,
πάρε με και μένα,
τι χαρές να φεύγουμε
σ' άγνωρα και ξένα!

Βασίλης Ρώτας

Αύριο Ανθολόγιο

Με το «σεις» και με το «σας»

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

✓ Να μιλάς ευγενικά με το «σεις» και με το «σας».

✓ Να μετράς τις συλλαβές που έχουν οι λέξεις.

✓ Να αλλάζεις τη σημασία μιας λέξης αλλάζοντας τη θέση του τόνου της.

- Παρατήρησε τις εικόνες.
- Διάβασε αυτά που λέει το παιδί.
- Μιλάς με τον ίδιο τρόπο σε έναν γνωστό σου άνθρωπο και σε έναν άγνωστο;
- Τι σημαίνει «μιλώ με το **σεις** και με το **σας**»;

1 Σήμερα η Χαρά ξεκίνησε μόνη της και έφτασε πιο νωρίς στο σχολείο. Περιμένοντας να χτυπήσει το κουδούνι, κάθεται στο παγκάκι της αυλής και διαβάζει ένα παραμύθι. Η Γαλήνη την πλησιάζει...

– Καλημέρα, Χαρά! Τι διαβάζεις;

– Καλή **σου** μέρα! Διαβάζω ένα βιβλίο που μοιάζει με παραμύθι. Το λένε «Η Σερενάτα για το Κανταδοχώρι».

– Διάβαζε φωναχτά, να ακούω και εγώ!

Η Σερενάτα για το Κανταδοχώρι

Η Σερενάτα έχει ένα κρυφό όνειρο. Πώς θα ήθελε να γίνει ένα μουσικό σχολείο και στο δικό της χωριό! Να, κάτι σαν ωδείο!

Δε δίστασε, λοιπόν, να χτυπήσει πρωί πρωί την πόρτα του δημαρχείου.

– Καλημέρα **σας**, κύριε Προεδράκη, είπε με όλη της την ευγένεια η Σερενάτα.

– Ποιος καλός άνεμος σε φέρνει τόσο νωρίς στο γραφείο μου;

– Η αγάπη μου για τη μουσική. Βρήκα το θάρρος και ήρθα σε **σας**, γιατί όλη νύχτα δεν έκλεισα μάτι.

– Σοβαρέψου Σερενάτα! Τι προσπαθείς να μου πεις;

– Όπως **σας** είπα, όλη τη νύχτα συλλογιζόμουνα... Πώς είναι δυνατόν ένα χωριό σαν το δικό μας, με τέτοια ιστορία, να έχει ξεχάσει τη μουσική; Μήπως ήρθε η στιγμή να της χαρίσουμε ένα σπίτι;

– Μουσική; Ιστορία; Σπίτι; Τι είναι όλα αυτά που μου αραδιάζεις! Εδώ εγώ καίγομαι στη δουλειά και εσύ μου μιλάς για άλλες εποχές... για περασμένα μεγαλεία. Σαν τότε που παίρναμε το μαντολίνο και κάναμε καντάδες... αχ... άλλες εποχές!

– Ώστε για σας η μουσική είναι περασμένο μεγαλείο... η μουσική που ομορφαίνει τη ζωή μας, εκείνη που κάποτε χάριζε το γέλιο στα πρόσωπά μας... για σας είναι ένα τίποτα!

Μάρω Θεοδωράκη, «Η Σερενάτα για το Κανταδοχώρι», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, εικονογράφηση Νικόλας Ανδρικόπουλος

Μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη πρόταση του κειμένου.

2 **Η δασκάλα πρόσεξε τη Χαρά που διάβαζε το παραμύθι και, μόλις μπήκαν στην τάξη, ρωτά τα παιδιά...**

Δασκάλα: – **Σας** αρέσουν τα παραμύθια;
Παιδιά: – Ναι! Ναι! Πολύ!
Χαρά: – Κυρία, **εσείς** διαβάζετε παραμύθια;
Δασκάλα: – Ναι, μου αρέσουν πολύ, γιατί με ταξιδεύουν σε χώρες φανταστικές.
Λουκάς: – Εμένα μου αρέσει όταν μου τα διαβάζουν άλλοι.
Δασκάλα: – Καλό είναι να τα διαβάζετε και μόνοι **σας**.
Λουκάς: – Κυρία, κυρία, θα μας διαβάσετε **εσείς** ένα παραμύθι στην τάξη;

Πρόσεξε τις λέξεις με τα έντονα γράμματα στους διαλόγους 1 και 2.

- Πώς μιλά η Χαρά στη Γαλήνη και πώς στη δασκάλα της;
- Πώς θα μιλούσαν μεταξύ τους η Χαρά και η Γαλήνη, αν ήταν μεγάλες στην ηλικία και δε γνωρίζονταν;
- Πώς θα μιλούσε η Σερενάτα στον κύριο Προεδράκη, αν δεν ήταν ευγενική;

Μάθε να γράφεις σωστά την υπογραμμισμένη φράση του διαλόγου 2.

3 Διάβασε ξανά την ιστορία της Σερενάτας, ψάξε, βρες και γράψε **στο τετράδιό σου** τρεις φράσεις με το **σας** που λέμε από ευγένεια.

Άλλοι είναι ευγενείς, άλλοι είναι αγενείς, στις ασκήσεις σου θα βρεις ποιος μιλά με το «σεις».

Πήγαινε στο Τετράδιο Εργασιών στις σελίδες 11 και 12 και κάνε τις ασκήσεις 1, 2 και 3.

4 Όταν η Χαρά γύρισε στο σπίτι μετά το σχολείο, η μητέρα της της ζήτησε να πάει στο ταχυδρομείο, για να στείλει ένα γράμμα στη θεία της. Η Χαρά και η Βάγια ξεκίνησαν να πάνε παρέα.

Στο ταχυδρομείο είχε πολύ κόσμο. Περιμένοντας τη σειρά τους, κοίταζαν τριγύρω. Για να περάσει η ώρα, σκέφτηκαν να παίξουν ένα παιχνίδι...

Αν θέλεις να μάθεις ποιο παιχνίδι έπαιξαν μέσα στο ταχυδρομείο, πήγαινε στη σελίδα 12 στο Τετράδιο Εργασιών, στην άσκηση 4.

Φεύγοντας από το ταχυδρομείο, η Βάγια σταμάτησε ξαφνικά στο περίπτερο.

5 Η Χαρά και η Βάγια παίζουν μετρώντας τις συλλαβές των λέξεων. Να τους πούμε πώς λέμε τις λέξεις που έχουν λίγες και πώς τις λέξεις που έχουν πολλές συλλαβές;

Τις λέξεις που έχουν

Τις λέμε

- **1 συλλαβή** — **μονοσύλλαβες.** → με **ναι** το τους **και**
- **2 συλλαβές** — **δισύλλαβες.** → μέρα πόδι **όχι** χορός
- **3 συλλαβές** — **τρισύλλαβες.** → παγωτό **καλάμι** κουβέντα αέρας
- **4, 5, 6, 7 συλλαβές** — **πολυσύλλαβες.** → **παπαρούνα** λαχανόκηπος ημερολόγιο σαρανταποδαρούσα

Μάθε να γράφεις σωστά τις λέξεις: ναι, και, όχι, καλάμι, παπαρούνα.

6 Ας διαβάσουμε το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου και ας χρωματίσουμε **πορτοκαλί** όσες λέξεις έχουν μία συλλαβή, **πράσινες** όσες λέξεις έχουν δύο συλλαβές, **γαλάζιες** όσες έχουν τρεις συλλαβές και **μοβ** όσες λέξεις έχουν πάνω από τρεις συλλαβές.

Πρωινό άστρο

Κοριτσάκι μου,
θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν τον ύπνο σου...
...Κοιμήσου κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.
Είναι μακρύς, μακρύς,
μακρύς ο δρόμος...

Γιάννης Ρίτσος

7 Διάβασε τώρα την πρώτη στροφή από το ποίημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου και χρωμάτισε **πράσινες** τις λέξεις που τονίζονται στην τελευταία συλλαβή, **κόκκινες** τις λέξεις που τονίζονται στην προτελευταία συλλαβή και **μπλε** αυτές που τονίζονται στην τρίτη από το τέλος συλλαβή.

Ο παπαγάλος

Σαν έμαθε τη λέξη κ α λ η σ π έ ρ α
ο παπαγάλος, είπε ξαφνικά:
«Είμαι σοφός, γνωρίζω ελληνικά.
Τι κάθομαι εδώ πέρα;»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Στο Τετράδιο Εργασιών, στη σελίδα 13 και στην άσκηση 5, θα βρεις χρωματιστές λέξεις να αντιγράψεις.

Μάθε να γράφεις σωστά τους δύο τελευταίους στίχους του ποιήματος.

Δε φτάνει όμως τις συλλαβές
μόνο να μετρούμε, πρέπει και
τους τόνους σωστά να πούμε!
Ένα τόσο δα σημαδάκι,
και η λέξη όλη αλλάζει!

8 **Η σκάλα με τους τόνους**

Γράφω μια λέξη,
τέσσερις συλλαβές έχει!
Αν στο πρώτο σκαλί σταθώ,
τόνος δεν υπάρχει εδώ!
Αν στο δεύτερο σκαλί σταθώ,
ένα **κεφαλαίο** γράμμα συναντώ!
Αν στο τρίτο ανεβώ,
του βιβλίου το **κεφάλαιο** κοιτώ!
Στο σκαλί το πάνω το μεγάλο
τόνο δεν μπορώ να βάλω!

Αν θέλεις να δεις τα παιχνίδια με τον τόνο, πήγαινε στις σελίδες 13 και 14 του Τετραδίου Εργασιών, στις ασκήσεις 6 και 7.

Στον κόσμο των κόμικς

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να διαβάζεις κόμικς.
- ✓ Να αλλάζεις έναν διάλογο και να τον κάνεις μικρή ιστορία.
- ✓ Να αλλάζεις ένα κείμενο και να το κάνεις διάλογο.
- ✓ Τους ήχους που γράφονται με δύο γράμματα.
- ✓ Να γνωρίζεις τα σύμφωνα που μπαίνουν στο τέλος των λέξεων.
- ✓ Να ξεχωρίζεις ποιες λέξεις δεν παίρνουν τόνο.

Τι παρατηρείς σε αυτές τις εικόνες;

Τι κάνουν τα παιδιά;

1 Η Χαρά και ο Αρμπέν διαβάζουν ένα κόμικς από το περιοδικό «Χωχαρούπα».

Χωχαρούπα

2 **Σκέψου και απάντησε.**

- Ποιος είναι ο τίτλος του κόμικς που διάβασες;
- Ποιοι είναι οι ήρωες της ιστορίας;
- Γιατί είναι στενοχωρημένη η Νου στην πρώτη εικόνα;
- Γιατί είναι στενοχωρημένος ο Ραφαέλ;
- Πού θέλουν να πάνε οι ήρωες;
- Πώς είναι αυτή η πόλη;
- Τι βλέπεις στην τελευταία εικόνα;

3 Αν ήσουν η Χαρά ή ο Αρμπέν, πώς θα έλεγες αυτή την ιστορία στη Γαλήνη και στον Λουκά;

4 Διάβασε τα κείμενα και πρόσεξε τις εικόνες.

Ιστορίες με εικόνες

Πάντα οι άνθρωποι έφτιαχναν ιστορίες με εικόνες.

Άλλοτε οι άνθρωποι ζούσαν στα σπήλαια και ζωγράφιζαν ιστορίες πάνω στους βράχους.

Στην Αίγυπτο έφτιαχναν ιστορίες με εικόνες πάνω σε παπύρους.

Στη χώρα μας ζωγράφιζαν ιστορίες πάνω σε αγγεία ή τις σκάλιζαν πάνω σε μάρμαρο.

Στις εκκλησίες οι εικόνες διηγούνται ιστορίες των αγίων.

Και στα κινούμενα σχέδια που βλέπουμε στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση, καθεμιά από τις κινήσεις των ηρώων σχεδιάζεται χωριστά.

Έχεις δει άλλη φορά εικόνες που μοιάζουν με αυτές; Πού;

Μάθε να γράφεις σωστά τι έκαναν οι άνθρωποι στην Αίγυπτο.

5 Δε θα ήταν ωραίο να φτιάξεις και εσύ το δικό σου κόμικς; Διάβασε το σύντομο κείμενο και γράψε στα μπαλονάκια ό,τι νομίζεις πως λένε οι ήρωες.

Μερικές φορές ονειρεύομαι πως ταξιδεύω στο διάστημα. Φτάνω σε έναν πλανήτη μακρινό και συναντώ τους εξωγήινους. **1** Είναι πολυ φιλικοί και με χαιρετούν. **2** Τους χαιρετώ και εγώ. **3** Με ρωτούν πώς έφτασα εκεί και **4** τους απαντώ πως ταξίδεψα με το διαστημόπλοιό μου. **5** Μου ζητούν να μείνω μαζί τους για λίγο. **6** Εγώ δέχομαι, όμως τους λέω πως πρέπει να ειδοποιήσω τους γονείς μου. Ξαφνικά ξυπνώ και βρίσκομαι πάλι στο κρεβάτι μου.

6 Ο Λουκάς διάβασε ένα ποίημα για αστροναύτες και πρόσεξε ότι πολλές φορές δύο γράμματα μαζί ακούγονται σαν ένα, όταν τα διαβάζουμε. Κάποια τα έβαλε σε κύκλο. **Μπορείς να βάλεις εσύ σε κύκλο τα υπόλοιπα;**

Ο αστροναύτης

Θα γίνω αστροναύτης
σε πύραυλο θα μπω
ταξίδι στο φεγγάρι
θα κάνω αληθινό.

Και στο φεγγάρι πάνω
θα δεις να περπατώ
τριγύρω απ' τους κρατήρες
θα τρέχω να κρυφτώ.

Μπορεί κι εκεί να βρω παιδιά
μπορεί κι αυτό να γίνει
και όλοι να χορέψουμε
κει πάνω στη Σελήνη.

Γιώργος Σακελλαρίδης

Μάθε να γράφεις σωστά την τρίτη στροφή.

Ελπίζω να έβαλες σε κύκλο όλα τα **αι**, **ει**, **οι** και **ου**. Ξέρεις πώς τα λέμε αυτά; **Δίψηφα φωνήεντα**. Δίψηφο φωνήεν είναι και το **υι**.

Μην ξεχνάς! Στα δίψηφα φωνήεντα ο τόνος μπαίνει στο δεύτερο φωνήεν, όπως στη λέξη **κουλούρι**.

Υπάρχουν όμως και τα **μπ**, **ντ**, **γκ** ή **γγ**, **τσ** και **τζ**, που διαβάζονται και αυτά σαν ένας ήχος, αν και έχουν δύο γράμματα. Μπορείς να θυμηθείς πώς τα λέμε;

Τα λέμε δ..... σ..... .

7

Διάβασε φωναχτά το ποίημα.

Το σαλιγκάρι

Το μικρό το σαλι**γκ**άρι
κάθισε κοντά στο **τζ**άκι
με **μπ**ουφάν με ένα **τσ**επάκι.
Κοίταζε και το φε**γγ**άρι
κι όπως έπαιζε το **ντ**έφι
το 'πιασε μεγάλο κέφι!

Μάθε να γράφεις σωστά τους τρεις πρώτους στίχους.

Φαντάζομαι πως κατάλαβες ότι το σαλιγκάρι πήγε στη γιορτή των ζώων. Αν θέλεις να δεις τι γίνεται εκεί, πήγαινε στις σελίδες 15 και 16 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε τις ασκήσεις 1, 2 και 3.

8 Ο Αρμπέν χάνει το δόντι του

Οι τέσσερις φίλοι είναι μαζεμένοι και συζητούν. Ξαφνικά...

– Αρμπέν, τι έπαθες; Πού είναι το μπροστινό σου δόντι;

– Καλά, τώρα το βλέπεις, Γαλήνη; Το δόντι μου βγήκε χτες, καθώς έτρωγα κάστανα!

– Και τι το έκανες;

– Το πήρε η γιαγιά μου, το πέταξε σε μια ταράτσα και είπε: «Πάρτε το παλιό και φέρτε ένα καινούριο». Μου είπε πως έτσι κάνουν στην Αλβανία. Εσύ τι έκανες, όταν βγήκε το δόντι σου;

– Η μαμά μου το πέταξε στα κεραμίδια του διπλανού σπιτιού και είπε: «Πάρε, ποντικέ, το δόντι μου και φέρε το σιδερένιο, να ροκανίζω σίδερα, να τρώω παξιμάδια».

Χρωμάτισε στον παραπάνω διάλογο όσα σύμφωνα βρεις στο τέλος των λέξεων.

Τελικά σύμφωνα στην ελληνική γλώσσα είναι τα **ν** και **ς**. Όμως, συναντούμε και άλλα τελικά σύμφωνα σε μερικές λέξεις που έχουμε πάρει από άλλες γλώσσες, όπως είναι οι λέξεις: φερμουά**ρ**, παζ**λ**, τζι**π**. Μπορείς να σκεφτείς άλλες τέτοιες λέξεις;

Αν χρειάζεσαι βοήθεια, δες την άσκηση 4 στη σελίδα 16 του Τετραδίου Εργασιών. Μετά, στην άσκηση 5 της σελίδας 17, βοήθησε τον Αρμπέν να βρει κάτι που έχασε.

Αντίγραψε στο τετράδιό σου όσες λέξεις από τον διάλογο της Γαλήνης με τον Αρμπέν δεν έχουν τόνο.

Τι παρατηρείς; Πόσες συλλαβές έχουν οι λέξεις αυτές;

9 Παρατήρησε τα **πως**, τα **που** και τα **η**. Πότε παίρνουν τόνο;

Πώς βγήκε το δόντι του Αρμπέν;

Μας είπε **πως** βγήκε, καθώς έτρωγε κάστανα.

Πού πέταξε το δόντι του Αρμπέν η γιαγιά του;

Το πέταξε στην ταράτσα **που** είναι απέναντι από το σπίτι του.

Η γιαγιά **ή** **η** μαμά πέταξε το δόντι της Γαλήνης στα κεραμίδια;

Τόνοι έρχονται και πάνε και πολλά παιδιά ξεχνάνε πως μια λέξη χωρίς τόνο κλαίει με μεγάλο πόνο!

Το **πώς** και το **πού** παίρνουν τόνο, όταν ρωτούμε.

Για να μην κλαίνε οι λέξεις, πήγαινε στη σελίδα 17 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε την άσκηση 6.

Ετοιμασίες για το ταξίδι

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Γιατί ένας κατάλογος είναι χρήσιμος.
- ✓ Να φτιάχνεις καταλόγους.
- ✓ Να βάζεις τις λέξεις στη σειρά με βάση το πρώτο τους γράμμα.
- ✓ Να ξεχωρίζεις μεταξύ τους τους ήχους που μοιάζουν.

Η Χαρά, η Γαλήνη, ο Λουκάς και ο Αρμπέν αποφασίζουν να ακολουθήσουν τους ήρωες του κόμικς, την Άννα, τη Νου και τον Ραφαέλ, στο ταξίδι τους για τη Χωχαρούπα.

1 Οι ήρωες του κόμικς, η Άννα, η Νου και ο Ραφαέλ, άφησαν στους φίλους μας μικρές λίστες, για να τους βοηθήσουν να ετοιμαστούν για το ταξίδι.

Μερικές φορές τον **κατάλογο** τον λέμε και **λίστα**.

Λίστα 1

Κάλτσες
Αθλητικά
Πουλόβερ
Αδιάβροχο
Γάντια
Καασκόλ

Λίστα 2

Φακός
Ανοιχτήρι
Υπνόσακος
Κουτάλι
Σπίρτα
Μαχαίρι
Σκοινί

Λίστα 3

Νερό
Ψωμί
Κονσέρβες
Γάλα

Λίστα 4

Μολύβια
Τετράδια
Γόμα
Παιχνίδια
Χάρακας
Νεροπιστόλες
Ξύστρα

Μάθε να γράφεις σωστά τις λέξεις της τέταρτης λίστας.

2 Σκέψου και απάντησε.

- Ποιες από αυτές τις λίστες έφτιαξαν οι ήρωες του κόμικς;
- Πώς το κατάλαβες;
- Μπορείς να μαντέψεις τι λένε οι μισοσβησμένες λέξεις;
- Εσύ έχεις φτιάξει ποτέ λίστα;
- Για ποιο λόγο;

3 Διάβασε φωναχτά.

Ο φτεροπόδαρος

Λέει στον Γιάννη η μαμά του,
μέρα που είναι στα καλά του:
– Τρέχα, Γιάννη, στον μπακάλη,
φέρε αλεύρι, σιμιγδάλι,
φέρε αυγά, καφέ, κανέλα,
ζάχαρη, σησάμι... τρέλα,
να σου φτιάξω κουλουράκια,
που να γλείφεις τα χεράκια!

– Έφυγα! λέει ο Γιάννης!
Πού τον βλέπεις, πού τον φτάνεις!
– Κυρ μπακάλη, θέλω αλάτι!
Όχι! Στάσου... θέλω ρύζι!
Ποπό Θεέ μου, το μυαλό μου
τι έπαθε κι όλο γυρίζει!
Άσε, κυρ μπακάλη, άσε!
Βάσανο είναι να θυμάσαι!

Σαν τρελούτσικο πουλάρι
τρέχει ο Γιάννης πίσω πάλι.
– Μάνα, μ' έστειλε ο μπακάλης,
σε μια λίστα να τα βάλεις...
Δεν πουλάει πια σε κανένα,
αν δεν τα έχει όλα γραμμένα!
Χαμογέλασε η μαμά του,
μα έκαμε το θέλημά του!
Κι ο Γιαννάκης τρέχει πάλι
πηδηχτός για τον μπακάλη!

Πάει, μα... πάλι πίσω γυρίζει,
άνεμος, λες, που σφυρίζει!
Σίφουνας, στο σπίτι μπαίνει...
– Αχ, μανούλα μου καημένη,
ξέχασα λεφτά να πιάσω,
έννοια σου όμως, θα προφτάσω!

«Όποιος μυαλό δεν έχει
έχει πόδια, για να τρέχει!»

Αντρέας Κωνσταντινίδης, «Η γιαγιά μου λέει και λέει... Ιστορίες με μέλι», εκδ. Πάργα, εικονογράφηση Ευτυχία Βλάχου-Μπάτση

- Μπορείς να διηγηθείς την ιστορία του ποιήματος με δικά σου λόγια;
- Γιατί δε θυμόταν ο Γιάννης τι έπρεπε να αγοράσει;
- Τι σημαίνουν οι δύο τελευταίοι στίχοι;

Μάθε να γράφεις σωστά τους δύο τελευταίους στίχους.

Μάθε να λες **απέξω** τους στίχους με τα έντονα γράμματα.

4

Ελάτε τώρα να ετοιμάσουμε τα πράγματα που θέλουμε για το ταξίδι. Δεν έχουμε στο σπίτι μας όλα όσα χρειαζόμαστε. Κάποια πρέπει να τα αγοράσουμε!

Τότε, πρώτα να δούμε τι έχουμε στο σπίτι μας και μετά να αποφασίσουμε τι πρέπει να ψωνίσουμε.

Οι τέσσερις φίλοι ψάχνουν στο σπίτι τους, για να δουν τι έχουν.

Μπορείς να τους βοηθήσεις να γράψουν τα ψώνια που πρέπει να κάνουν; Πήγαινε στη σελίδα 19 στο Τετράδιο Εργασιών, στην άσκηση 1.

5

Η Χαρά διαλέγει τα ρούχα που θα πάρει μαζί της στο ταξίδι και φτιάχνει τον **κατάλογο 1**.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 1

αδιάβροχο
φούστα
γάντια
παντελόνι
κάλτσες
εσώρουχα
μπουφάν
σκουφάκι
ζακέτα
νυχτικιά

Όμως στη Βάγια αρέσει να είναι όλα τακτοποιημένα! Γι' αυτό άλλαξε τον κατάλογο της Χαράς και έγραψε τον **κατάλογο 2**.

α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 1	ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 2
αδιάβροχο	αδιάβροχο
φούστα	γάντια
γάντια	εσώρουχα
παντελόνι	ζακέτα
κάλτσες	κάλτσες
εσώρουχα	μπουφάν
μπουφάν	νυχτικιά
σκουφάκι	παντελόνι
ζακέτα	σκουφάκι
νυχτικιά	φούστα

Τι νομίζεις πως άλλαξε στον κατάλογο που έφτιαξε η Βάγια;

Μάθε να γράφεις σωστά τις λέξεις του δεύτερου καταλόγου.

Για να φτιάχνεις και εσύ καταλόγους και να τακτοποιείς τις λέξεις όπως η Βάγια, πήγαινε στις ασκήσεις 2 και 3 στις σελίδες 20 και 21 του Τετραδίου Εργασιών.

6

Εγώ μπορώ να τακτοποιώ τις λέξεις όπως η Βάγια! Όμως με μπερδεύουν οι λέξεις με πολλά σύμφωνα μαζί!

Διάβασε τις λέξεις **δυνατά και καθαρά**, ώστε να σε ακούσει ο Λουκάς.

Έπειτα μάθε να τις γράφεις σωστά.

η α**σπ**ίδα και η α**ψ**ίδα
η **σπ**άθα και η **ψ**άθα
το **ψ**αθί και το **σπ**αθί
το **σπ**ίτι και το τα**ψ**ί

η **σκ**ηνή και η **ξ**ινή
ο **σκ**ύλος και το **ξ**ύλο
το **σκ**ίσιμο και το **ξ**ύσιμο
το **ξ**υράφι και το **σκ**άκι

Το **ξ** και το **ψ** σαν δύο σύμφωνα τα ακούω.
Το ένα ακούγεται σαν **κσ**.
Το άλλο ακούγεται σαν **πσ**.
Πρέπει όμως να μάθω με ένα γράμμα να τα γράφω.

Το σ τ είναι το ανάποδο του τ σ .

Το σ κ είναι το ανάποδο του κ σ ξ.

Το σ π είναι το ανάποδο του π σ ψ.

Περισσότερες λέξεις με σπ, ψ, σκ, ξ, στ, τσ σε περιμένουν στο Τετράδιο Εργασιών, στις ασκήσεις 4 και 5, στις σελίδες 22 και 23. Μετά κάνε την άσκηση 6 στη σελίδα 24.

Πάμε για ψώνια;

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να βρίσκεις πληροφορίες σε ετικέτες προϊόντων.
- ✓ Να φτιάχνεις τις δικές σου ετικέτες.
- ✓ Να λες και να γράφεις σωστά τις μέρες της εβδομάδας.
- ✓ Να λες και να γράφεις σωστά τους μήνες του χρόνου.
- ✓ Να διαβάζεις το **αυ** και το **ευ**.
- ✓ Να χωρίζεις μια λέξη στα δύο, όταν δε χωρά ολόκληρη στο τέλος της σειράς.

Τι κοιτάζει με προσοχή ο κύριος στην εικόνα;

1 Ο Λουκάς, η Χαρά, ο Αρμπέν και η Γαλήνη βρίσκονται στο σουπερμάρκετ, για να αγοράσουν ό,τι θα χρειαστούν για το ταξίδι στη Χωχαρούπα.

– Ποιος έχει τη λίστα με τα ψώνια; Τι χρειαζόμαστε;

– Εγώ την έχω! Θέλουμε ψωμί για τοστ, νερό, χυμούς, μπαταρίες, χαρτομάντιλα, κονσέρβες και ένα ανοιχτήρι για κονσέρβες.

– Να πάρουμε και σοκολάτες!

– Οι σοκολάτες θα λιώσουν στο ταξίδι.

– Έχει δίκιο ο Αρμπέν. Να! Δες τι είναι γραμμένο πάνω σε αυτήν τη σοκολάτα: «Να διατηρείται σε μέρος δροσερό».

– Τι θα λέγατε αν αντί για σοκολάτες παίρναμε μπισκότα με δημητριακά όπως αυτά; Στο κουτί γράφει ότι περιέχουν σιτάρι, ρύζι, καλαμπόκι, βρόμη, φιστίκια, αμύγδαλα, και αντί για ζάχαρη έχουν μέλι. Είναι πιο υγιεινά και δε λιώνουν.

– Εντάξει! Πριν βάλεις τα μπισκότα στο καλαθάκι, δες την ημερομηνία λήξης.

– Τι είναι η ημερομηνία λήξης;

– Μια ημερομηνία που μας δείχνει μέχρι πότε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κάτι. Να, δες! Εδώ γράφει: «Ανάλωση πριν από 25-11-2007».

Το **σουπερμάρκετ** το λέμε και **υπεραγορά**.

- Τι θέλουν να αγοράσουν οι τέσσερις φίλοι από το σουπερμάρκετ;
- Καταλαβαίνεις τι σημαίνει «Ανάλωση πριν από 25-11-2007», που είναι γραμμένο πάνω στο κουτί με τα μπισκότα;
- Θυμάσαι τι άλλο είναι γραμμένο στις ετικέτες, στα κουτιά ή στα μπουκάλια από διάφορα προϊόντα;

2

Φέρε από το σπίτι σου συσκευασίες από προϊόντα
που μπορούμε να φάμε ή να πιούμε.
Συνεννοήσου με τους συμμαθητές σου, ώστε να μη φέρετε τις ίδιες.
Κάντε έναν κατάλογο με τις συσκευασίες που φέρατε στην τάξη.

- Διαβάστε στην τάξη τι είναι γραμμένο στις ετικέτες, στα κουτιά ή στα μπουκάλια που φέρατε.
- Συζητήστε τι σημαίνουν οι λέξεις που δεν καταλαβαίνετε.
- Τι πληροφορίες βρίσκετε σε κάθε συσκευασία;

Οι ερωτήσεις αυτές μπορούν να σας βοηθήσουν.

- ✓ Πώς λέγεται το προϊόν;
- ✓ Τι περιέχει;
- ✓ Πόσο βαρύ είναι;
- ✓ Πότε φτιάχτηκε;
- ✓ Ποιος το έφτιαξε;
- ✓ Πού φτιάχτηκε;
- ✓ Μέχρι πότε μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε;

Τώρα είστε έτοιμοι να κάνετε την άσκηση 1 στη σελίδα 25 του Τετραδίου Εργασιών.

3 Μέσα στο σουπερμάρκετ τα παιδιά βρήκαν διάφορα προϊόντα που τα ήξεραν από τις διαφημίσεις. Η Χαρά άρχισε να σιγοψιθυρίζει ένα ποίημα που της έμαθε η μαμά της.

Η διαφήμιση

Καλέ τι μας λες εκεί!
Δεν είμ' άδειο εγώ σακί,
να μου βάζουν στο κεφάλι
ό,τι κι όσα θέλουν άλλοι.

Τι θα φάω, τι θα πιω,
με τι ρούχα θα ντυθώ,
ποιο παιχνίδι θ' αποχτήσω
και ποια τσίχλα θα μασήσω.

Όλη μέρα ολόγυρά μου,
διαφήμιση κυρά μου,
προσπαθείς με κάθε τρόπο
στην καρδιά μου να βρεις τόπο.

Κι όλο πιότερο γλυκαίνεις
κι όλο πιο πολύ ομορφαίνεις,
αλλά... μην πανηγυρίζεις,
γιατί δε με ξεμυαλίζεις.

Μαρία Γουμενοπούλου

Μάθε να γράφεις σωστά την τρίτη στροφή.

Διαλέξτε μια διαφήμιση από ένα περιοδικό και συζητήστε στην τάξη πώς περιγράφεται το προϊόν που διαφημίζεται.

- Πού βλέπουμε συνήθως διαφημίσεις;
- Αγοράζεις πάντα αυτό που δείχνουν οι διαφημίσεις; Γιατί;
- Τι πληροφορίες μάς δίνουν οι διαφημίσεις; Είναι πάντα αληθινές;
- Λένε πάντα την τιμή του προϊόντος που διαφημίζεται; Γιατί;

4 Μετά τα ψώνια στο σουπερμάρκετ τα παιδιά γύρισαν στα σπίτια τους.

– Βάγια, στο γιαούρτι γράφει: «Ημερομηνία λήξης: 5-10-2009». Μπορώ να το φάω;

– Τι ημερομηνία έχουμε σήμερα;

– 4 Οκτωβρίου του 2009. Γιατί ρωτάς;

– Μπορείς να φας το γιαούρτι σου μέχρι αύριο, που θα είναι 5 Οκτωβρίου του 2009.

– Από πού το κατάλαβες;

– Είναι απλό! Ο πρώτος αριθμός της ημερομηνίας λήξης σού δείχνει τη μέρα, ο δεύτερος αριθμός δείχνει τον μήνα και ο τρίτος δείχνει το έτος.

– Είναι πολύ δύσκολο να βρίσκω τον μήνα! Μπορείς να με βοηθήσεις;

– Πρέπει να μάθεις τους μήνες με τη σειρά αρχίζοντας από τον Ιανουάριο. Πρόσεχε όμως! Πολλές φορές στις συσκευασίες οι μήνες γράφονται με αριθμούς: 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12.

Δηλαδή, ο Απρίλιος είναι ο τέταρτος μήνας;

Ακριβώς!

Αν θέλεις να μάθεις καλά τους μήνες, άνοιξε το Τετράδιο Εργασιών στις σελίδες 26, 27 και 28 και κάνε τις ασκήσεις 2, 3, 4 και 5.

Μάθε να λες και να γράφεις σωστά τους μήνες του χρόνου.

5 Διάβασε τώρα ένα σύντομο παραμύθι με πρωταγωνιστές τους δώδεκα μήνες.

Η κυρα-Καλή και οι δώδεκα μήνες

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσαν σ' ένα χωριό δυο κυρούλες. Τη μια την έλεγαν Καλή, γιατί ήταν ευγενική και καλόψυχη και είχε για όλους καλά λόγια. Την άλλη την έλεγαν Κακή, γιατί δεν έλεγε ποτέ τον καλό τον λόγο.

Μια μέρα η Καλή πήγε στο βουνό να μαζέψει ξύλα. Παρουσιάζονται τότε μπροστά της δώδεκα παλικάρια. Ήταν οι δώδεκα μήνες του χρόνου.

– Γεια σου, γιαγιά, της λένε.

– Γεια σας και σε σας, απαντά η κυρα-Καλή.

– Δε μας λες, γιαγιά, τι γνώμη έχεις για τους δώδεκα μήνες του χρόνου; Ποιον αγαπάς περισσότερο;

– Τι πράγματα είναι αυτά που με ρωτάτε, παιδιά μου; Όλοι έχουν τη χάρη τους! Ο Γενάρης με τα χιόνια, ο Φλεβάρης με το καρναβάλι, ο Μάρτης που ξαναγεννιέται η φύση, ο Απρίλης με το Πάσχα, ο Μάης με τις παπαρούνες, ο Ιούνης κι ο Ιούλης με τα μπάνια στη θάλασσα, ο Αύγουστος με τον θέρο, ο Σεπτέμβρης με τον τρύγο, ο Οκτώβρης με τα κάστανα και τα όμορφα χρυσάνθεμα, ο Νοέμβρης με τις ευεργετικές βροχές του κι ο Δεκέμβρης με τα Χριστούγεννα. Τους αγαπώ όλους ίσα.
Οι μήνες ευχαριστήθηκαν πολύ από τα λόγια της και της έδωσαν ένα τσουβαλάκι. Όταν πήγε η γριούλα στο σπίτι της, το άνοιξε και ήταν γεμάτο φλουριά.

Λαϊκό παραμύθι

Μπορείς να διηγηθείς το παραμύθι με δικά σου λόγια;

Φτιάξτε όλοι μαζί ένα παρόμοιο παραμύθι
με πρωταγωνίστρια την κυρα-Κακή, που δεν ευχαρίστησε
τους δώδεκα μήνες με την απάντησή της.
Έπειτα εικονογραφήστε το παραμύθι σας.

Μάθε να γράφεις σωστά
την υπογραμμισμένη φράση του παραμυθιού.

6 Διάβασε.

Εμείς ποια μέρα θα ξεκινήσουμε το ταξίδι μας για τη Χωχαρούπα;

Ακόμη δεν κατάφερα να μάθω καλά τους μήνες με τη σειρά! Ξέρω όμως απέξω ένα ποίημα που λέει τις μέρες της εβδομάδας με τη σειρά!

Οι μέρες της εβδομάδας

Σήμερα **Δευτέρα**
ας πούμε καλημέρα

Αύριο είναι **Τρίτη**
θα ψάξω μες στο σπίτι

να βρω κανένα χάρτη
τον μελετώ **Τετάρτη**

Πέμπτη θ' αποφασίσω
και θα προγραμματίσω

Παρασκευή στο δρόμο
κι ο σάκος μου στον ώμο

Σάββατο πια δικός μου
γη κι ουρανός του κόσμου

την **Κυριακή** πίσω ξανά
σβούρα ο καιρός κύκλους γυρνά

και πάλι τη **Δευτέρα**
θα πούμε καλημέρα

καινούρια εβδομάδα
πιο φρέσκια η λιακάδα

όμως και με συννεφιά
έξω η κακοκεφιά.

Θέτη Χορτιάτη

Αντίγραψε στο τετράδιό σου τις μέρες της εβδομάδας με τη σειρά και μάθε να τις γράφεις σωστά.

Έπειτα προσπάθησε να μάθεις το ποίημα **απέξω** όπως η Χαρά! Είναι πολύ εύκολο!

7 Για να μάθεις το ποίημα, διάβασέ το δυνατά!
Το **ευ** ακούγεται το ίδιο στη λέξη **Δ**ευ**τέρα** και στη λέξη **Παρασκ**ευ**ή**;
Πώς ακούγεται το **αυ** στη λέξη **αύ**ριο;
Ξέρεις κάποια λέξη όπου το **αυ** ακούγεται **αφ**;

Προσοχή!
Το **ευ** ακούγεται άλλοτε **εφ** και άλλοτε **εβ**.
Το **αυ** άλλοτε ακούγεται **αφ** και άλλοτε **αβ**.

Βάλε τις παρακάτω λέξεις στα τέσσερα σακουλάκια ανάλογα με το αν ακούς **αφ** ή **αβ** και **εφ** ή **εβ**.

Έπειτα μάθε να τις γράφεις σωστά.

αυλή
ευτυχία
αυτοκόλλητο
Ευρώπη
ευχή
αυλός
ευλογία
Αύγουστος
αυτοκράτορας
ευχαριστώ
αυτοκίνητο
ευγενικός

Αυτές οι λέξεις χώρεσαν μέσα στο σακουλάκι. Όμως άλλες λέξεις δε χωρούν, στο τέλος της σειράς όταν βρεθούν!

8 Διάβασε τις παροιμίες για τους μήνες τις οποίες έγραψε η γιαγιά της Χαράς, όταν την άκουσε να λέει τους μήνες απέξω. Καταλαβαίνεις τι σημαίνουν;

Αντίγραψε τις παροιμίες στο τετράδιό σου και μάθε να γράφεις σωστά τις δύο πρώτες.

Παρατήρησε τη γραμμούλα που χωρίζει τις λέξεις στα δύο, όταν δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς.

Του Γενάρη το φεγγάρι λάμπει σαν μαργαριτάρι.

Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει καλοκαίρι θα μυρίσει.

Μάρτης είναι χάδια κάνει, πότε κλαίει πότε γελάει.

Από Μάρτη καλοκαίρι κι από Αύγουστο χειμώνα.

Αύγουστε, καλέ μου μήνα, να 'σουν δυο φορές το χρόνο.

Όταν οι λέξεις δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς, χωρίζονται στις συλλαβές τους!

Πήγαινε στη σελίδα 29 του Τετραδίου Εργασιών, στην άσκηση 6. Μπορείς να χωρίσεις σωστά τις λέξεις που δε χωρούν ολόκληρες στο τέλος της σειράς;

Είμαστε έτοιμοι;

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Γιατί αφήνουμε μηνύματα.
- ✓ Να αφήνεις σύντομα μηνύματα, προφορικά και γραπτά.
- ✓ Να βάζεις διαλυτικά, απόστροφο και ενωτικό, όταν γράφεις.
- ✓ Να διαβάζεις και να γράφεις τους διφθόγγους.

26 Οκτωβρίου,
του Αγίου Δημητρίου.
Να ευχηθώ στη
θεία Δήμητρα.

Πέρασα να σε
δω αλλά δε σε
βρήκα. Θα σου
τηλεφωνήσω το
απόγευμα. ♥
Χαρά

Μαμά, φεύγω για το σχολείο.
Πήρε η γιαγιά. Θα περάσει
το απόγευμα από το σπίτι.
Λουκάς

- Ποιος έχει αφήσει καθένα από τα παραπάνω μηνύματα και γιατί;
- Εσύ έχεις πάρει ποτέ μήνυμα; Από ποιον;
- Έχεις αφήσει ποτέ μήνυμα σε κάποιον; Τι του έλεγες ή τι του έγραφες;

1 Η Χαρά, ο Λουκάς, η Γαλήνη και ο Αρμπέν προετοιμάζονται για το ταξίδι τους στη Χωχαρούπα. Όλοι σκέφτονται συνέχεια τι θα χρειαστούν στον δρόμο. Δεν ξέρουν τι καιρό θα κάνει ούτε πώς θα είναι στη Χωχαρούπα. Έτσι, προσπαθούν να μην ξεχάσουν κάποια βασικά πράγματα, όπως τρόφιμα, ρούχα και άλλα.

Γιατί ανησυχούμε άδικα; Ας βρούμε στον τηλεφωνικό κατάλογο κάποιο τηλέφωνο της Χωχαρούπας. Θα τηλεφωνήσουμε στην τουριστική αστυνομία της Χωχαρούπας και θα ρωτήσουμε όλα αυτά που χρειάζεται να γνωρίζουμε για το ταξίδι! Θα πάρω τηλέφωνο τον Λουκά, για να του πω την ιδέα μου!

«Ο Κώστας, η Μάρθα και ο Λουκάς απουσιάζουν. Αφήστε το μήνυμά σας!»

Λουκά, γεια! Η Γαλήνη είμαι! Μου ήρθε μια ιδέα για το ταξίδι. Όταν γυρίσεις, πάρε με τηλέφωνο να σου την πω!

Στο μεταξύ η Γαλήνη, για να μη χάνει χρόνο, αρχίζει να ψάχνει στον τηλεφωνικό κατάλογο. **Βλέπει σε μια σελίδα πολλά ονόματα χωρών**.
Τα διαβάζει όλα με τη σειρά:
Αίγυπτος, Αλβανία, ..., Βουλγαρία, Ελλάδα, Ιαπωνία, ..., Κίνα, Κορέα, ..., Ουκρανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Τουρκία, ..., Φιλιππίνες...

- Ξέρεις κάποιες από τις χώρες αυτές;
- Βρες τες στον χάρτη με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας σου.

Μάθε να γράφεις σωστά τη φράση με τα έντονα γράμματα.

- Τι σκέφτονται συνέχεια οι τέσσερις φίλοι;
- Τι σκέφτηκε να κάνει η Γαλήνη, για να βρουν πληροφορίες για τη Χωχαρούπα;
- Σε ποιον άφησε μήνυμα η Γαλήνη;
- Πώς νομίζεις ότι οι άνθρωποι έπαιρναν ή έστελναν μηνύματα ο ένας στον άλλο στα παλιά χρόνια;

Θα ήθελες αυτή τη στιγμή να αφήσεις μήνυμα σε κάποιον; Σε ποιον; Γράψε **στο τετράδιό σου** τι θα του έλεγες.

- Ύστερα από ποια χώρα θα έπρεπε να βρίσκεται η Χωχαρούπα στον τηλεφωνικό κατάλογο;

Πήγαινε στην άσκηση 1 στη σελίδα 31 του Τετραδίου Εργασιών. Μετά άφησε και εσύ τα δικά σου μηνύματα στις ασκήσεις 2 και 3, στις σελίδες 31 και 32.

2 Σκέψεις πριν από το ταξίδι

Η Γαλήνη νύσταξε και αποφάσισε να πάει για ύπνο. Πριν ξαπλώσει, πήρε ένα χαρτάκι και άφησε ένα μήνυμα στη μητέρα της:

Μαμά, αύριο ξύπνα με νωρίς. Δεν έχω βρει
τα παιδιά ούτε το τηλέφωνο της Χωχαρούπας.
Φαντάζομαι ότι θα είναι μια χώρα
νεραιδών όπως στα παραμύθια...
Ή μήπως είναι ένα γραφικό χωριό με γαιδουράκια;
Ελπίζω να τα καταφέρουμε!

Με τι σκέψεις αυτές να της **χαϊδεύουν** το μυαλό, αποκοιμήθηκε...

Χμ! Πολύ ωραίο το μήνυμα της Γαλήνης.
Όμως μήπως λείπει κάτι από ορισμένες λέξεις;
Μπορείς να βρεις από ποιες; Εγώ δεν καταλαβαίνω τι είναι μια χώρα **νεραιδών**. Εσύ; Ποιες άλλες λέξεις δεν καταλαβαίνεις;
Γιατί; Να σου πω ένα μυστικό;
Πρόσεξε τη λέξη **χαϊδεύουν** και τα σημαδάκια πάνω από το **ι** και θα μαντέψεις... Το βρήκες;

Διάβασε δυνατά τις παρακάτω λέξεις.
Τα **ει**, **αι**, **οι** και **αυ** ακούγονται το ίδιο με τα **εϊ**, **αϊ**, **οϊ** και **αϋ**; Σε τι διαφέρουν;

ειρήνη	θ**εϊ**κός
π**αι**διά	γ**αϊ**δούρια
οικογένεια	κορ**οϊ**δεύω
αυλή	**αϋ**πνία

Αντίγραψε τις λέξεις στο τετράδιό σου και μάθε να τις γράφεις σωστά.

Τα σημαδάκια ¨ που μπαίνουν πάνω από ορισμένα γράμματα τα λέμε διαλυτικά!
Αυτά ξέχασε να βάλει η Γαλήνη στις λέξεις του μηνύματός της. Ξέρεις γιατί τα ονομάζουμε έτσι;
Γιατί μας λένε να μη διαβάζουμε το **ει** σαν **ι**, το **αι** σαν **ε** και το **οι** σαν **ι**, αλλά να τα διαλύουμε, να τα χωρίζουμε σε δύο ήχους: **εϊ**, **αϊ**, **οϊ**.

Για να δεις τι κάνουν τα διαλυτικά στις λέξεις, πήγαινε στην άσκηση 4 στη σελίδα 32 του Τετραδίου Εργασιών. Θα γελάσουμε πολύ με τις λέξεις που αλλάζουν!

3 Πριν κοιμηθεί, η Γαλήνη διάβασε μια ιστορία με αποχαιρετισμούς. Σκέφτηκε ότι θα πρέπει και εκείνη να αποχαιρετήσει συγγενείς και φίλους, πριν ξεκινήσει για τη Χωχαρούπα.

Στο καλό, χελιδονάκια

Ο αντικρινός κυρ Χελιδόνος είδε το χελιδονορολόι του και ρώτησε: «Έτοιμοι; Τα πράγματά μας είναι έτοιμα;».

Η γυναίκα του είπε: «Ναι, είμαστε έτοιμοι».

Κάθισε να ξεκουραστεί σ' ένα φύλλο απάνω. Το φύλλο τρεμούλιασε συγκινημένο.

Ο κυρ Χελιδόνος ήταν ανήσυχος και ρώτησε πάλι: «Δεν ξεχάσαμε τίποτα;». Το ίδιο ανήσυχη ήταν και η κυρα-Χελιδόνα.

Τα χελιδονάκια, που όση ώρα μίλαγαν οι γονείς τους αυτά τσιμπολογιόντουσαν, είπαν: «Δεν αποχαιρετήσαμε τους φίλους μας».

Οι φίλοι τους, τα παιδιά, εκείνη την ώρα κάνανε μάθημα. Ο Φριφρής στάθηκε στο πεζουλάκι του παραθυριού. Ευγενικά χτύπησε το τζάμι. «Παιδιά, ήρθε η ώρα να φύγουμε» έλεγε το χτύπημά του.

Ο δάσκαλος το άκουσε και είπε στα παιδιά: **«Τα χελιδόνια φεύγουν. Πάνε σε ζεστές χώρες. Ελάτε να τα αποχαιρετήσουμε».**

Προσαρμογή από το βιβλίο της Γαλάτειας Σουρέλη, «Ο αγέρας παίζει φλογέρα», εκδ. Τήνος

Μπορείς να διηγηθείς τι συμβαίνει στην ιστορία;

Μάθε να γράφεις σωστά τις φράσεις με τα έντονα γράμματα.

Εκτός από τα διαλυτικά, υπάρχει και ένα άλλο σημαδάκι. Το λένε **ενωτικό**, επειδή ενώνει λέξεις όπως **αϊ-**, **γερο-**, **κυρα-** με άλλες που ακολουθούν. Είναι έτσι: **-** .

Χρωμάτισε όλα τα **ενωτικά** που υπάρχουν στο παραπάνω κείμενο.

4 Και η Χαρά σκεφτόταν το παραμύθι. Πριν την πάρει ο ύπνος, διάβασε ένα παραμύθι, όπως κάθε βράδυ.

Ο αϊτός και το αηδόνι

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας αϊτός που είχε για γείτονα ένα αηδόνι το οποίο κελαηδούσε πιο ωραία από όλα τα πουλιά του δάσους. Το αηδόνι θαύμαζε τον αϊτό για τα μεγάλα δυνατά φτερά του, και ο αϊτός θαύμαζε το αηδόνι για το κελάηδημά του.

Μια μέρα λέει ο αϊτός στο αηδόνι: «Αηδόνι, βόηθα με να μάθω να κελαηδώ όπως εσύ». «Μετά χαράς» είπε το αηδόνι και άρχισε να δείχνει στον αϊτό πώς πρέπει να τραγουδά. Ο αϊτός όμως, όσο και αν προσπαθούσε, δεν μπορούσε να τραγουδήσει.

Την άλλη μέρα λέει το αηδόνι στον αϊτό: «Αϊτέ, θα μου μάθεις να φτερουγίζω ψηλά κουβαλώντας πράγματα, όπως αυτό το ρόιδι;». «Μετά χαράς» είπε ο αϊτός, μα όσο και αν προσπαθούσε να δείξει στο αηδόνι πώς να κρατά το ρόιδι και να πετά ψηλά, το αηδόνι δεν τα κατάφερνε. Το ρόιδι έπεσε και άνοιξε στη μέση.

Ένας γάιδαρος που περνούσε από εκεί τους λέει: «Είναι καλύτερο να σας αρέσει αυτό που είστε παρά να θέλετε να μοιάσετε σε κάποιον άλλο!».

- Τι ήθελε ο αϊτός και τι το αηδόνι; Το κατάφεραν;
- Τι τους συμβούλεψε ο γάιδαρος;

Μπορείς να χρωματίσεις όλα τα **αϊ**, **άι**, **αη**, **οϊ**, **όι** και **όη** του παραμυθιού;

Αντίγραψε στο τετράδιό σου τις λέξεις του κειμένου που έχουν αϊ, άι, αη, οϊ, όι και όη και μάθε να τις γράφεις σωστά.

Τα αϊ, άι, αη, οϊ, όι και όη λέγονται δίφθογγοι.

5

Ο Λουκάς γύρισε στο σπίτι του αργά και δεν τηλεφώνησε στη Γαλήνη. Πριν πάει για ύπνο, θυμήθηκε ξαφνικά ότι δεν είχε κάνει ακόμη την άσκησή του για το σχολείο. Το μυαλό του ήταν συνέχεια στη Χωχαρούπα και είχε ξεχάσει εντελώς την άσκηση.

Η άσκηση έλεγε: «Οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές.
Όμως μπορείς να σβήσεις εννιά γράμματα και να είναι και πάλι σωστές!
Πώς γίνεται αυτό;».

Για να σε βοηθήσω, θα σου πω ένα μυστικό. Πολλές φορές, για να διαβάζουμε πιο εύκολα, κόβουμε κάποια γράμματα από τις λέξεις. Προσοχή όμως! Υπάρχουν κανόνες. Για παράδειγμα, μπορούμε να πούμε «τ' αεροπλάνα», για να μη λέμε πολλά **ααα**!
Το ίδιο μπορούμε να κάνουμε με τα φωνήεντα **ε** και **ο** και με το δίψηφο φωνήεν **ου**. Όταν αφαιρούμε ένα φωνήεν, το σημαδάκι που βάζουμε στη θέση του είναι η **απόστροφος** ’.

Στο παρακάτω κείμενο σβήσε εννιά γράμματα και βάλε στη θέση τους την απόστροφο ’.

Τα αεροπλάνα πετούν ψηλά. Το όνειρό μου ήταν πάντα να μπω σε ένα αεροπλάνο. Και να που πραγματοποιήθηκε. «Να ακούς την αεροσυνοδό» μου είπε η μαμά μου. «Θα ανεβείς προσεκτικά» μου είπε η αεροσυνοδός.
Σιγά το δύσκολο! Μπήκα με ενθουσιασμό στο ωραιότερο αεροπλάνο, που με έφερε σε ένα μέρος ονειρεμένο! Αχ! Θα ήθελα να μείνω εδώ για πάντα!

Και αν τα γράμματα σβηστούν, στη θέση τους πάλι μπορούν να μπουν! Πήγαινε στην άσκηση 5 στη σελίδα 33 του Τετραδίου Εργασιών.

Σημαία μας η ειρήνη

Ελάτε, παιδιά, να κάνουμε
σημαία μας την ειρήνη.
Ελάτε, παιδιά, να κλείσουμε
τον πόλεμο στη σπηλιά.

Τα χέρια μας να ενώσουμε
κι υπόσχεση να δώσουμε
πως στη δική μας την καρδιά
ειρήνη θ' ανθίσει, παιδιά.

Γιώργος Σακελλαρίδης

Η σημαιούλα μου

Τη σημαιούλα μου κρατώ
και με καμάρι περπατώ.

Την ανεμίζω πιο ψηλά.
Τη βλέπει ο ήλιος και γελά.

Για χάρη της κι ο ουρανός
γίνεται ακόμα πιο λαμπρός.

Τη δείχνω τώρα στο γιαλό.
Το κύμα πιάνει το χορό.

Γιάννης Κρόκος

Πώς λέμε ΟΧΙ;

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Να ακούς, να καταλαβαίνεις και να λες και εσύ ένα παραμύθι.
- ✓ Να φτιάχνεις τα δικά σου παραμύθια.
- ✓ Να φτιάχνεις ερωτήσεις.
- ✓ Πώς να λες **όχι**.
- ✓ Να χρησιμοποιείς τα σημεία στίξης.
- ✓ Να τονίζεις τις λέξεις που θέλουν δύο τόνους.

- Σε ποια χώρα βρίσκεται η πλατεία της εικόνας;
- Από πού το κατάλαβες;
- Τι θα άλλαζε, αν η ίδια πλατεία ήταν σε μια άλλη χώρα;
- Πότε σημαιοστολίζουμε τα κτίρια και τις πλατείες;
- Ξέρεις τι είναι εθνική γιορτή;

1 Η Χαρά, ο Αρμπέν, ο Λουκάς και η Γαλήνη δεν έχουν σχολείο σήμερα, γιατί είναι η 28η Οκτωβρίου.
Μετά την παρέλαση μαζεύτηκαν στο σπίτι του Λουκά. Ο μπαμπάς του τους διηγείται συχνά ωραίες ιστορίες. Οι τέσσερις φίλοι τού ζητούν να τους πει μια ιστορία για την εθνική γιορτή...

Σαν παραμύθι

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας γίγαντας, ένας μεγάλος γίγαντας, τόσο μεγάλος όσο σαράντα εκατομμύρια άνθρωποι μαζί. Τον ίδιο καιρό κάπου κοντά στον γίγαντα ήταν κι ένας νάνος. Ένας μικρός νάνος. Νάνος και γίγαντας ζούσαν ο καθένας στον τόπο του χωρίς να ενοχλεί ο ένας τον άλλο. Τους χώριζε άλλωστε ένα τεράστιο αυλάκι, μια θάλασσα.

Και ήταν ευτυχισμένοι... Και περνούσε ο καιρός. Ο νάνος κοίταγε τη δουλειά του, ο γίγαντας τη δικιά του, και ζούσαν αγαπημένοι...

Ένα πρωί όμως ο μεγάλος γίγαντας φόρεσε ένα περίεργο καπέλο και μια ακόμη πιο περίεργη στολή. Φόρεσε και κάτι μεγάλες μπότες και μετά έκανε ένα μεγάλο πήδημα, έφτασε μπροστά στην πόρτα του μικρού νάνου και, **βάνοντάς** του μια λόγχη μπροστά στην κοιλιά του, είπε: «Ήρθα να σου πάρω το σπίτι· παραδώσου!».

Ο μικρός νάνος στην αρχή το πέρασε για χωρατό.

«Κοίτα χωρατατζής που 'ναι ο μεγάλος γίγαντας!» σκέφτηκε. Και φέρνοντας στον νου τον γνωστό τους χαιρετισμό, του φώναξε:

– Γεια σου, γείτονα!

Ο γίγαντας όμως δεν καταλάβαινε πια από τέτοια.

Πίεσε τη λόγχη πάνω στην κοιλιά του μικρού νάνου και άγρια ξαναφώναξε:

– Παραδώσου!

Ο μικρός νάνος τότε κατάλαβε· κοίταξε λυπημένος κατάματα τον μεγάλο γίγαντα και χωρίς κανένα φόβο τού είπε:

– Όχι, δεν παραδίνομαι!

Αμέσως μετά έτρεξε, έφτασε στο μικρό καλύβι του και σε λίγο ξαναγύρισε κρατώντας στα χέρια του μια σφεντόνα. Στάθηκε μπροστά στον γίγαντα και περίμενε.

Ο μεγάλος γίγαντας τα 'χασε για λίγο. Ύστερα χύθηκε πάνω στον μικρό νάνο θέλοντας να τον συντρίψει. Έγινε όμως κάτι απίστευτο. Ο μικρός νάνος νίκησε τον μεγάλο γίγαντα! Ο μεγάλος γίγαντας το 'βαλε στα πόδια...

Έτσι οι Έλληνες του Σαράντα, όπως ο μικρός νάνος του παραμυθιού, όταν η Ιταλία ζήτησε να της παραδώσουν τη χώρα τους, απάντησαν όπως και κείνος, μ' ένα θαρραλέο και αποφασιστικό ΟΧΙ!

Δεν είναι όμως μόνο πως είπαν το ΟΧΙ. Το διαφέντεψαν στη συνέχεια παλικαρίσια και νικηφόρα πάνω στις βουνοκορφές.

Γαλάτεια Σουρέλη, «Ντο-ρε-μι κι ένα σκυλί», εκδ. Ψυχογιός

- Ποιος είναι ο τίτλος του παραμυθιού;
- Ποιοι είναι οι δύο ήρωες του παραμυθιού;
- Τι συμβαίνει στην αρχή του παραμυθιού;
- Τι γίνεται στη μέση του παραμυθιού;
- Πώς τελειώνει το παραμύθι;
- Διηγήσου το παραμύθι με τη βοήθεια των παραπάνω ερωτήσεων.

- Τι λέει στο παραμύθι ότι έκαναν οι Έλληνες του Σαράντα;
- Γνωρίζεις τι έγινε το 1940; Από πού το γνωρίζεις;

Μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη πρόταση του παραμυθιού.

Ζητήστε από τους μεγαλύτερους να σας πουν ιστορίες που έχουν ζήσει ή που έχουν ακούσει για τον πόλεμο του 1940.
Αν βρείτε, φέρτε στην τάξη παιδικά βιβλία, παιδικά θεατρικά έργα ή ποιήματα για τον πόλεμο του 1940, για να τα διαβάσουμε όλοι μαζί.

2

Χρωμάτισε στο προηγούμενο παραμύθι τα παρακάτω σημαδάκια:

« »	!	:	–	...	.	,

3

Ένωσε το κάθε σημαδάκι με την πρόταση που το εξηγεί.

.	**Σταματούμε για λίγο μέσα στην πρόταση.**
,	**Μέσα σε αυτά μπαίνει ό,τι λέει κάποιος.**
« »	**Δείχνει την έκπληξη ή τον θαυμασμό.**
!	**Μπαίνει στο τέλος της πρότασης.**
:	**Μπαίνει στο τέλος της πρότασης που ρωτά.**
–	**Δείχνει ότι σταματούμε, πριν γράψουμε τα λόγια κάποιου ή πριν εξηγήσουμε κάτι.**
;	**Δείχνει ότι κάποιος αρχίζει να μιλά.**
...	**Μπαίνει αντί για κάτι που δε θέλουμε να γράψουμε.**

4 Βάλε στο κάθε κουτάκι το σωστό σημείο στίξης.

τελεία ☐ **κόμμα** ☐ **εισαγωγικά** ☐

θαυμαστικό ☐ **ερωτηματικό** ☐ **διπλή τελεία** ☐

παύλα ☐ **αποσιωπητικά** ☐

Τα σημαδάκια αυτά μας βοηθούν να διαβάζουμε πιο σωστά ένα κείμενο.

Θυμήσου! Μετά την τελεία, το θαυμαστικό και το ερωτηματικό αρχίζουμε πάντα με **κεφαλαίο** γράμμα!

Πήγαινε στην άσκηση 1 στη σελίδα 35 του Τετραδίου Εργασιών, διάβασε χρωματίζοντας τη φωνή σου και βάλε τα σημεία στίξης. Έπειτα κάνε την άσκηση 2.

5

Βάγια, γιατί η λέξη **βάνοντάς** στο παραμύθι του μπαμπά του Λουκά έχει δύο τόνους; Έγινε λάθος;

Δεν έγινε λάθος! Πολλές μικρές λέξεις, όπως οι **μου**, **σου**, **του**, **μας**, **σας**, **τους**, **το**, **την**, **τον**, δίνουν τον τόνο τους στην προηγούμενη λέξη! Για να καταλάβεις πότε συμβαίνει αυτό, διάβασε το παρακάτω κείμενο. Στις λέξεις που έχουν δύο τόνους πρόσεξε σε ποιες συλλαβές μπαίνουν αυτοί.

Στο σινεμά

Ο μπαμπάς μου, ο **ξάδελφός** μου και εγώ πήγαμε στο σινεμά, για να δούμε την ταινία «Φαντασία». Ήθελα να κρατήσω το εισιτήριο για ενθύμιο, όμως πριν μπούμε στην αίθουσα προβολής, μας ζήτησαν τα **εισιτήριά** μας. Εγώ δεν ήθελα να δώσω το δικό μου. «**Άφησέ** το στον κύριο τώρα» μου είπε ο μπαμπάς μου «και θα το ζητήσουμε καθώς φεύγουμε». **Επιστρέφοντάς** το μου, ο κύριος στην έξοδο μου έδωσε μια ιδέα: «Μπορείς να κάνεις το εισιτήριο σελιδοδείκτη για τα βιβλία σου».

Μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη πρόταση.

Τόσο μικροί αυτοί οι τόνοι και τόσο μικρά αυτά τα σημεία στίξης, και όμως είναι τόσο σημαντικά!

Για να δεις πόσο σημαντικά είναι όλα αυτά, πήγαινε στη σελίδα 36 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε τις ασκήσεις 3 και 4.

6 Σήμερα που η Χαρά δεν έχει μάθημα, βρήκε χρόνο να διαβάσει ένα ποίημα από το βιβλίο που δανείστηκε από τη βιβλιοθήκη του σχολείου. **Διάβασε και εσύ!**

Το ερωτηματικό

Μια φορά κι έναν καιρό,
ήταν το ερωτηματικό,
που συνέχεια ρωτούσε
κι όλους μας μας ενοχλούσε.

Είχε μια μικρή ουρίτσα
από κάτω απ' την τελίτσα,
σαν μαστίγιο την κουνούσε
αν κανείς δεν απαντούσε.

Τζιάνι Ροντάρι

Αντίγραψε στο τετράδιό σου το ποίημα και μάθε να γράφεις σωστά την πρώτη στροφή.

Δίπλα θα βρεις μερικές λέξεις που σε βοηθούν να ρωτάς. Θυμήσου! Οι λέξεις **πώς** και **πού** παίρνουν τόνο, όταν ρωτούμε.

ποιος **πόσο** **πότε** **τι** **πού** **γιατί** **μήπως** **πώς** **τίνος**

Φτιάξε προτάσεις με τις λέξεις αυτές.

Πήγαινε στη σελίδα 37 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε την άσκηση 5.

7 Θυμάσαι το παραμύθι με τον νάνο που είπε ΟΧΙ στον γίγαντα; Διάβασε τώρα με ποιους τρόπους μπορούμε να πούμε «όχι».

Όχι, δεν και μη

Όταν θέλω να αρνηθώ, λέξεις χρησιμοποιώ όπως **όχι, δεν** και **μη, ούτε, μήτε, επ' ουδενί, αποκλείεται, κανένας, τίποτε, ποτέ, ουδέν!**

Για να δεις πώς εκφράζουμε την άρνηση, κάνε τις ασκήσεις 6, 7 και 8 στις σελίδες 37 και 38 του Τετραδίου Εργασιών.

Υπογράμμισε στο παρακάτω ποίημα όλες τις εκφράσεις που δείχνουν άρνηση.

Οι νότες

Σήμερα στη μουσική
τη νότα κάνουμε του μι
αλλά σαν γνωστή μού μοιάζει.
Όλο «μη» η μαμά φωνάζει.

Μην κλοτσάς στο σπίτι μπάλα
και μη βιάζεσαι στη σκάλα.
Μην ξεχνάς δόντια να πλύνεις.
Στο μωρό γλυκά μη δίνεις.

Φαίνεται στη μουσική,
όταν ήτανε μικρή,
πως δεν πρόσεχε πολύ
και θυμάται τώρα αυτή
μία νότα. Αυτή του μι...

Ορφέας (καλλιτεχνικό ψευδώνυμο)

Μάθε να γράφεις σωστά τη δεύτερη στροφή.

8 Ο ψεύτης βοσκός

Τίτλος

Αρχή

Ζούσε κάποτε ένας βοσκός. Κάθε πρωί πήγαινε τα πρόβατά του να βοσκήσουν.

Μέση

Μια μέρα αποφάσισε να κάνει ένα αστείο, για να διασκεδάσει. Ανέβηκε σ' ένα ύψωμα και άρχισε να φωνάζει: «Λύκος! Λύκος! Τρέξτε!». Οι χωριανοί τον άκουσαν κι έτρεξαν να βοηθήσουν. Δεν είδαν όμως τον λύκο. Είδαν μόνο τον βοσκό να γελά κι έφυγαν θυμωμένοι.

Τέλος

Δεν πέρασε πολύς καιρός και πλησίασε στ' αλήθεια λύκος το κοπάδι. «Λύκος! Λύκος! Τρέξτε!» φώναζε τρομαγμένος ο βοσκός. Αλλά αυτή τη φορά οι χωριανοί δεν έδωσαν σημασία. Κανείς δεν τον πίστεψε και κανείς δεν έτρεξε να τον βοηθήσει. Έτσι, ο λύκος έφαγε τα πρόβατα του ψεύτη βοσκού.

«Μύθοι του Αισώπου», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, εικονογράφηση Άννα Μενδρινού

Μάθε να γράφεις σωστά την αρχή του παραμυθιού.

Για να φτιάξεις ένα παραμύθι, πρέπει:

1. Να πεις ποιος είναι ο **τίτλος** του.
2. Να πεις χωριστά.

- αυτό που συμβαίνει στην **αρχή**,
- αυτό που συμβαίνει στη **μέση** και
- αυτό που συμβαίνει στο **τέλος**.

Ας φτιάξουμε όλοι μαζί στην τάξη ένα παραμύθι, όπως μας συμβουλεύει η Βάγια.

Το παραμύθι μπορεί να περιέχει τις λέξεις: **άμαξα**, **βαρέλι**, **βιολί**, **νησί**, **πειρατής**, **ήλιος**, **διαμάντι**, **πυξίδα**, **παπαγάλος**, **νάνος**.

Για να φτιάξεις και άλλα παραμύθια, πήγαινε στις σελίδες 39 και 40 του Τετραδίου Εργασιών και κάνε τις ασκήσεις 9, 10 και 11.

Το ταξίδι στη Χωχαρούπα

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

Στην ενότητα αυτή θα μάθεις:

- ✓ Τι είναι οι γλωσσοδέτες και τα αινίγματα.
- ✓ Να λες γλωσσοδέτες.
- ✓ Να φτιάχνεις αινίγματα.
- ✓ Να φτιάχνεις στιχάκια.
- ✓ Να διαβάζεις και να γράφεις σωστά δύο ή περισσότερα σύμφωνα στη σειρά.
- ✓ Το ρήμα **είμαι**.

Πίνακας του Σπύρου Κουρσάρη

Θα ήθελες να βρίσκεσαι στο τοπίο που βλέπεις σε αυτό τον πίνακα; Γιατί;

1 Η αρχή του ταξιδιού

Η Γαλήνη, η Χαρά, ο Λουκάς και ο Αρμπέν επιτέλους ξεκίνησαν το ταξίδι τους για τη Χωχαρούπα. Περπάτησαν τρεις μέρες και τρεις νύχτες, ώσπου έφτασαν σε μια παράξενη χώρα με κατοίκους που μιλούσαν λίγο περίεργα...

– Ουφ! **Είμαι** κουρασμένος.

– Λουκά, δεν **είσαι** μόνο εσύ κουρασμένος... Για δείτε! Μια μεγάλη πολιτεία! Λέτε να φτάσαμε στη Χωχαρούπα;

– Ας ρωτήσουμε, για να **είμαστε** σίγουροι! Να! Κάποιος έρχεται προς τα εδώ.

– Καλημέρα σας! Πώς λένε αυτή την πολιτεία;

– Καλημέρα καμηλιέρη, καμηλιέρη καλημέρα! Τούτη εδώ την πολιτεία τη λένε Λιλιμέρα. Και εσείς, φίλοι μου, ποιοι **είστε**;

– Εγώ είμαι η Γαλήνη και αυτοί είναι οι φίλοι μου, η Χαρά, ο Λουκάς και ο Αρμπέν. Μήπως ξέρετε πώς μπορούμε να πάμε στη Χωχαρούπα;

– Α! Θα ρωτήσετε τον γιο του Ρουμπή, του Κουμπή, του ρουμποκομπολογή, που βγήκε να ρουμπέψει, να κουμπέψει, να ρουμποκομπολογέψει, και τον βρήκαν οι ρουμπήδες, οι κουμπήδες, οι ρουμποκομπολογήδες και του πήραν τα ρουμπιά του, τα κουμπιά του, τα ρουμποκομπολογιά του.

– Ευχαριστούμε πολύ! Και πού θα βρούμε τον γιο του Ρουμπή;

– Θα περάσετε την εκκλησιά τη μολυβωτή, πελεκητή, μολυβοκοντυλοπελεκητή, και αμέσως μετά θα βρείτε το σπίτι του Ρουμπή. Ρωτήστε τον να σας πει πού **είναι** ο γιος του!

– Σας ευχαριστούμε. Αντίο!

- Σε ποιο μέρος έφτασαν οι τέσσερις φίλοι;
- Ποιον πρέπει να ρωτήσουν, για να μάθουν πού βρίσκεται η Χωχαρούπα;
- Πώς θα βρουν τον γιο του Ρουμπή;

Υπογράμμισε στον παραπάνω διάλογο όσες φράσεις νομίζεις πως μπερδεύουν τη γλώσσα σου.
Έπειτα προσπάθησε να τις διαβάσεις γρήγορα.

Τις φράσεις αυτές τις λέμε **γλωσσοδέτες**.
Μπορείς να σκεφτείς γιατί;
Εσύ ξέρεις άλλους γλωσσοδέτες;

Οι τέσσερις φίλοι βρήκαν τελικά τον γιο του Ρουμπή να παίζει με έναν φίλο του. Ο γιος του Ρουμπή τούς είπε πως, για να τους βοηθήσει να βρουν τη Χωχαρούπα, πρέπει να μιλήσουν και εκείνοι με γλωσσοδέτες.

Για να βοηθήσετε τον Αρμπέν, τη Χαρά, τη Γαλήνη και τον Λουκά να μιλήσουν με γλωσσοδέτες με τον γιο του Ρουμπή, χωριστείτε σε δύο ομάδες και μαζέψτε όσους πιο πολλούς γλωσσοδέτες μπορείτε.
Ρωτήστε τους δικούς σας ή τους γνωστούς σας και γράψτε τους γλωσσοδέτες **στο τετράδιο σας**.
Για να δούμε, ποια ομάδα θα βρει τους περισσότερους;

Οι τέσσερις φίλοι χρειάζονται και άλλους γλωσσοδέτες, για να μιλήσουν με τον γιο του Ρουμπή! Άνοιξε το Τετράδιο Εργασιών στη σελίδα 43 και κάνε την άσκηση 1.

2

Μπορείς να διαβάσεις γρήγορα τους παρακάτω γλωσσοδέτες;

- Πέμπτη, πέφτει ο πεύκος κάτω.
- Βρίσκω τις πόρτες κλειδωτές, κλειδωμένες και κλειδαμπαρωμένες.
- Άσπρο χαρτί και ξέξασπρο και ξέξασπρο μελάνι και ξέξασπρη γραμματική, ξέξασπρο γράμμα κάνει.

Μάθε να γράφεις σωστά τον πρώτο γλωσσοδέτη.

3

Βρες τις λέξεις με τα **μπλε** γράμματα στον διάλογο 1 και συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

ΤΟ ΡΗΜΑ *είμαι*

Εγώ	.....	**Εμείς**	.....
Εσύ	.....	**Εσείς**	.....
Αυτός **Αυτή** **Αυτό**	.....	**Αυτοί** **Αυτές** **Αυτά**	*είναι*

Μάθε να γράφεις σωστά το ρήμα *είμαι*.

Για να συνεχίσεις, πήγαινε στις ασκήσεις 2 και 3 στη σελίδα 44 του Τετραδίου Εργασιών.

4

Τη γλώσσα μας δεν την μπερδεύουμε μόνο με τους γλωσσοδέτες. Υπάρχουν μερικές λέξεις με πολλά σύμφωνα στη σειρά, οι οποίες κάνουν τη γλώσσα μας άνω κάτω! Διάβασε φωναχτά το παρακάτω κείμενο και θα δεις...

Ο άντρας με το ακορντεόν και την άρπα

Ζούσε κάποτε ένας ά**ντρ**ας κοντά στον **Πρ**άσινο **Γκρ**εμό, ο οποίος ήξερε να παίζει ά**ρπ**α και ακο**ρντ**εόν. Η πο**ρτ**οκαλί αλεπού, ο **κρ**οκόδειλος, η α**ρκ**ούδα και ο βά**τρ**αχος τον άκουγαν μαγεμένοι, όποτε αποφάσιζε να παίξει μουσική. «**Μπρ**άβο!» του φώναζαν, όταν οι γλυκές νότες της ά**ρπ**ας χόρευαν με τα σύννεφα ή όταν οι σκανδαλιάρες νότες του ακο**ρντ**εόν γαργάλευαν τις ακτίνες του ήλιου!

ΠΡΟΣΟΧΗ! Μην τα μπερδεύεις:

μπρ	**μπρ**άβο	ρμπ	Α**ρμπ**έν
ντρ	ά**ντρ**ας	ρντ	ακο**ρντ**εόν
πρ	**πρ**άσινος	ρπ	ά**ρπ**α
τρ	βά**τρ**αχος	ρτ	πο**ρτ**οκαλί
κρ	**κρ**οκόδειλος	ρκ	α**ρκ**ούδα

Μάθε να γράφεις τις λέξεις σωστά.

Πήγαινε στην άσκηση 4 στη σελίδα 45 του Τετραδίου Εργασιών.

5

Στη χώρα των αινιγμάτων

Οι τέσσερις φίλοι σε ευχαριστούν που βρήκες πολλούς γλωσσοδέτες και τους βοήθησες έτσι να συνεννοηθούν με τον γιο του Ρουμπή. Ο γιος του Ρουμπή τούς είπε ότι, για να βρουν τη Χωχαρούπα, πρέπει πρώτα να περάσουν από τη Χώρα των Αινιγμάτων. Οι τέσσερις φίλοι περπάτησαν τρεις μέρες και τρεις νύχτες, ώσπου τελικά βρήκαν τη μακρινή χώρα με τους κατοίκους που μιλούσαν με αινίγματα...

– Καλημέρα σας! Ψάχνουμε τη Χωχαρούπα. Μήπως ξέρετε πώς θα τη βρούμε;

– Γεια σας και σε σας. Για να βρείτε τη Χωχαρούπα, πρέπει να ξεκινήσετε μόλις βγει το...

– Ποιο;

– Εκείνο που «σαν κοιμάσαι, αυτό ξυπνάει και τη νύχτα όλη γυρνάει. Σαν ξυπνήσεις, αυτό κάνει μοναχό του νάνι νάνι». Επίσης, θα προχωρήσετε μέχρι να λιώσουν δύο ζευγάρια από αυτά που «όταν τα λύνεις, κάθονται και όταν τα δένεις, φεύγουν». Μετά θα ακολουθήσετε τα...

– Τι θα ακολουθήσουμε;

– Αυτά που είναι «από πάνω σαν τηγάνι, από κάτω σαν μπαμπάκι και από πίσω σαν ψαλίδι». Θα σας δείξουν τον δρόμο για τη Χωχαρούπα. Καλή τύχη!

– Ουφ! Δεν κατάλαβα τίποτα! Τι έλεγε;

– Μα είναι απλό! Μας έλεγε αινίγματα. Για να βρούμε τη Χωχαρούπα, πρέπει να βρούμε τη λύση των αινιγμάτων.

Υπογράμμισε στον διάλογο αυτά που νομίζεις ότι είναι αινίγματα.

Βοήθησε τη Χαρά, τον Λουκά, τη Γαλήνη και τον Αρμπέν να καταλάβουν τι πρέπει να κάνουν.

Η Χαρά, ο Λουκάς, η Γαλήνη και ο Αρμπέν
πρέπει να ξεκινήσουν μόλις βγει το ..... ,
να περπατήσουν ώσπου να λιώσουν δύο ζευγάρια .....
και να ακολουθήσουν τα ..... .

Εσύ ξέρεις άλλα αινίγματα;

Κάνουμε διαγωνισμό με αινίγματα; Ποιος θα βρει τι είναι;

Έχω ένα βαρελάκι που 'χει δυο λογιών κρασάκι. Τι είναι;
.....

Ψηλός ψηλός καλόγερος και κόκαλα δεν έχει. Τι είναι; .....

Είμαι τόπι κόκκινο κι αν με καθαρίσεις, άσπρο νόστιμο καρπό αμέσως θ' αντικρίσεις. Τι είναι; .....

Για να μάθεις να φτιάχνεις αινίγματα, πήγαινε στις ασκήσεις 5 και 6 στη σελίδα 46 του Τετραδίου Εργασιών.

6

Στη Χωχαρούπα

Οι τέσσερις φίλοι σε ευχαριστούν που τους βοήθησες να λύσουν τα αινίγματα. Ξεκίνησαν μόλις βγήκε το φεγγάρι, ακολούθησαν τα χελιδόνια και περπάτησαν ώσπου να λιώσουν ο καθένας δύο ζευγάρια παπούτσια. Όταν έλιωσε και το δεύτερο, έφτασαν σε μια ονειρεμένη χώρα με όμορφα χαμηλά σπίτια από ζάχαρη, μεγάλα πάρκα γεμάτα τεράστια δέντρα, με περίεργα λουλούδια και παιδιά ευτυχισμένα, που μιλούσαν με στιχάκια και διάβαζαν ποιήματα.

Ήταν η Χωχαρούπα!

– Επιτέλους, φτάσαμε!

– Ποπό! Δες πόσα παιδιά! Παιδιά μαύρα και λευκά, παιδιά με μαλλιά ξανθά και καστανά, παιδιά με μάτια σκιστά ή αμυγδαλωτά.

– Πάμε να παίξουμε μαζί τους!

– Γεια σας, φίλοι μας! Είμαστε η Χαρά, ο Λουκάς, ο Αρμπέν και η Γαλήνη. Ήρθαμε από πολύ μακριά, από την Ελλάδα, για να σας συναντήσουμε.

– Καλώς τους φίλους απ' την Ελλάδα, που 'χει την Κρήτη και τη Λευκάδα, κι ο κόσμος τρώει τη φασολάδα και πάει βαρκάδα στη φεγγαράδα.

– Αλήθεια, τι σημαίνει Χωχαρούπα;

– Χωχαρούπα είναι η **Χώ**ρα των **Χαρού**μενων **Παι**διών, της αγάπης, της ειρήνης, των γλυκών ζαχαρωτών.

– Από πού έχουν έρθει όλα αυτά τα παιδιά;

– Απ' την Ευρώπη και την Ασία, την Αυστραλία, την Αφρική, τη μακρινή Αμερική.

– Και τι κάνετε εδώ όλη μέρα;

– Παίζουμε και τραγουδάμε όλη μέρα και γελάμε, όλα τα παιδιά βοηθάμε κι όλοι ΙΣΟΙ προχωράμε.

– Μπορούμε να μείνουμε λίγες μέρες μαζί σας;

– Όσο θέλετε μπορείτε δίπλα μας να μοιραστείτε τη χαρά και τη γαλήνη, αν δεχτείτε την ΕΙΡΗΝΗ!

- Οι τέσσερις φίλοι έφτασαν πρώτα στη Λιλιμέρα. Πώς μιλούσαν οι άνθρωποι εκεί;
- Πώς μιλούσαν οι άνθρωποι στη δεύτερη πολιτεία;
- Τι σημαίνει Χωχαρούπα;
- Μπορείς να περιγράψεις πώς φαντάζεσαι τη Χωχαρούπα;
- Τι πρέπει να δεχτούν οι ήρωες, αν θέλουν να μείνουν για λίγες μέρες στη Χωχαρούπα;

Μάθε να γράφεις σωστά τα δύο στιχάκια που εξηγούν τι σημαίνει Χωχαρούπα.

7 Φτάνοντας στη Χωχαρούπα, οι τέσσερις φίλοι βρήκαν όλα τα παιδιά να διαβάζουν ξαπλωμένα αναπαυτικά κάτω από τα μεγάλα δέντρα. Τι διάβαζαν; Δες παρακάτω...

Αν όλα τα παιδιά της Γης

Αν όλα τα παιδιά της Γης
πιάναν γερά τα χέρια,
κορίτσια αγόρια στη σειρά
και στήνανε χορό,
ο κύκλος θα γινότανε
πολύ πολύ μεγάλος
κι ολόκληρη τη Γη μας
θ' αγκάλιαζε θαρρώ.

Θα 'ρχόνταν τότε τα πουλιά,
θα 'ρχόνταν τα λουλούδια
θα 'ρχότανε κι η άνοιξη
να μπει μες στο χορό,
κι ο κύκλος θα γινότανε
ακόμα πιο μεγάλος
και τρεις φορές τη Γη μας
θ' αγκάλιαζε θαρρώ!

Γιάννης Ρίτσος

Η Ξανθούλα

Την είδα την Ξανθούλα,
την είδα ψες αργά,
που εμπήκε στη βαρκούλα
να πάει στην ξενητειά.

Εφούσκωνε τ' αέρι
λευκότατα πανιά
ωσάν το περιστέρι
που απλώνει τα φτερά.

Διονύσιος Σολωμός

- Πώς λέγονται αυτά που διάβαζαν τα παιδιά στη Χωχαρούπα;
- Ποιο από τα παραπάνω ποιήματα σου αρέσει πιο πολύ;
- Ποιος ποιητής έγραψε το κάθε ποίημα;
- Απάγγειλε το ποίημα που σου αρέσει με διαφορετικούς τρόπους: γρήγορα, αργά ή όπως αλλιώς θέλεις εσύ.

Αντίγραψε στο τετράδιό σου το ποίημα που σου άρεσε και ζωγράφισε δίπλα ό,τι θέλεις. Μάθε να γράφεις σωστά τους δύο πρώτους στίχους. Έπειτα μάθε το ποίημα απέξω.

Η Χαρά, ο Λουκάς, η Γαλήνη και ο Αρμπέν πρέπει να επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Πριν φύγουν όμως από τη Χωχαρούπα, έμαθαν να γράφουν στιχάκια. Αν θέλεις να μάθεις και εσύ να γράφεις στιχάκια, πήγαινε στις ασκήσεις 7, 8, 9 και 10 στις σελίδες 47 και 48 του Τετραδίου Εργασιών.

αραδιάζω (εν. 2): διηγούμαι, λέω με τη σειρά.

αυλός, ο (εν. 5): μουσικό όργανο που είναι πνευστό, δηλαδή χρειάζεται να φυσούμε μέσα σε αυτό, για να βγάλει ήχο.

αψίδα, η (εν. 4): καμάρα.

βασικός, -ή -ό (εν. 6): σημαντικός.

γραφικός, -ή -ό (εν. 6): με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που ξεχωρίζει.

διακρίνω (εν. 3): ξεχωρίζω.

διαφεντεύω (εν. 7): φυλάω, υπερασπίζομαι.

ευεργετικός, -ή -ό (εν. 5): ωφέλιμος.

ευλογία, η (εν. 5): ευχή.

ζαβολιά, η (εν. 1): όταν κάποιος δεν ακολουθεί τους κανόνες του παιχνιδιού.

ζαβολιάρης, -α -ικο (εν. 1): αυτός που δεν ακολουθεί τους κανόνες του παιχνιδιού.

–

θέλημα, το (εν. 4): μικρή δουλειά που κάποιος επιθυμεί να του κάνουμε.

ιπτάμενος, -η -ο (εν. 1): αυτός που πετά, που βρίσκεται στον αέρα.

κρατήρας, ο (εν. 3): μεγάλος κυκλικός λάκκος στην επιφάνεια της Σελήνης.

–

μαντεύω (εν. 1): σκέφτομαι και βρίσκω, καταλαβαίνω κάτι κρυφό ή άγνωστο, φαντάζομαι.

νοτισμένος, -η -ο (εν. 1): που είναι λίγο βρεγμένος και μαλακός.

–

–

πάπυρος, ο (εν. 3): φυτό που φυτρώνει στις όχθες των ποταμών. Στα παλιά χρόνια έγραφαν και ζωγράφιζαν στις φλούδες του κορμού του, που έμοιαζαν με μεγάλα χαρτιά.

περσινός, -ή -ό (εν. 1): της προηγούμενης χρονιάς.

ροκανίζω(εν. 3): μασώ κάτι σκληρό με θόρυβο.

σημαιοστολίζω (εν. 7): στολίζω με σημαίες.

σίφουνας, ο (εν. 4): πολύ δυνατός αέρας, κάτι που τρέχει πολύ γρήγορα και με ορμή.

σκανδαλιάρης, -α -ικο (εν. 8): άτακτος.

συλλογίζομαι (εν. 2): σκέφτομαι.

σφεντόνα, η (εν. 7): παιδικό ξύλινο όπλο σε σχήμα διχάλας, πάνω στο οποίο είναι στερεωμένο ένα λάστιχο που κάποιος το τεντώνει και πετά πέτρες μακριά.

–

υπνόσακος, ο (εν. 4): σάκος για ύπνο.

–

χωρατό, το (εν. 7): αστείο.

–

–

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

Απογορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0030

ISBN Set 978-960-06-2485-4
Τ.Α΄ 978-960-06-2483-0

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"
ινστιτουτο τεχνολογιας υπολογιστων & εκδοσεων

(01) 000000 0 10 0030 6